

UNIVERZITA TOMÁŠE BATI VE ZLÍNĚ

FAKULTA HUMANITNÍCH STUDIÍ

Institut mezioborových studií Brno

Hodnota vzdělání v očích české veřejnosti

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Vedoucí bakalářské práce:

Mgr. Petr Sýkora, Ph.D.

Vypracovala:

Renata Helebrantová

Brno 2012

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Hodnota vzdělání v očích české veřejnosti“ zpracovala samostatně a použila jsem literaturu uvedenou v seznamu použitých pramenů a literatury, který je součástí této bakalářské práce. Elektronická i tištěná verze bakalářské práce jsou totožné.

V Brně dne 28. dubna 2012

Poděkování

Děkuji panu Mgr. Petru Sýkorovi, Ph.D. za velmi užitečnou metodickou pomoc, kterou mi poskytl při zpracování mé bakalářské práce.

Renata Helebrantová

Obsah

Úvod

1. Vzdělání	10
1.1 Pojem vzdělání.....	10
1.2 Hodnota diplomu	15
1.3 Význam vzdělání	19
2 Hodnoty	23
2.1 Individuální a společenské hodnoty.....	25
2.2 Hodnotový systém	26
2.3 Výchova k hodnotám	28
2.4 Hodnota vzdělání	31
3 Průzkum hodnoty vzdělání v očích české veřejnosti	34
3.1 Metodika průzkumu	34
3.2 Otázky pro všechny věkové kategorie	36
3.3 Otázky rozdílné pro jednotlivé kategorie respondentů	46
3.3.1 Otázky pro respondenty do 25 let.....	46
3.3.2 Otázky pro respondenty ve věkové kategorii od 26 – do 64 let.....	50
3.3.3 Otázky pro respondenty věkové skupiny od 65 let.....	55
Závěr	59
Resumé	60
Anotace	61
Literatura a prameny	62
Přílohy	64

Seznam tabulek

Tab. 1	Nejvyšší dosažené vzdělání	36
Tab. 2	Nejvyšší dosažené vzdělání otce.....	37
Tab. 3	Nejvyšší dosažené vzdělání matky.....	38
Tab. 4	Hodnocení důležitosti vzdělání.....	38
Tab. 5	Smysl vzdělání	39
Tab. 6	Vzdělání a jeho vliv na lepší uplatnění na trhu práce	40
Tab. 7	Vliv vzdělání na výši příjmů.....	41
Tab. 8	Vliv vzdělání na okolí respondenta.....	41
Tab. 9	Hodnocení kvality dnešního českého školství.....	42
Tab. 10	Hodnocení lukrativnosti zaměstnání, respondenti do 25 let.....	42
Tab. 11	Hodnocení lukrativnosti zaměstnání, respondenti od 26 do 64 let	43
Tab. 12	Hodnocení lukrativnosti zaměstnání, respondenti od 65 let.....	43
Tab. 13	Životní hodnoty, respondenti do 25 let.....	44
Tab. 14	Životní hodnoty, respondenti od 26 do 64 let.....	44
Tab. 15	Životní hodnoty, respondenti od 65 let.....	45
Tab. 16	Úroveň vzdělání, respondenti do 25 let.....	46
Tab. 17	Míra vlivu rodičů na výběr studia	47
Tab. 18	Faktory ovlivňující výběr školy	47
Tab. 19	Důvody pro studium vysoké školy.....	48
Tab. 20	Ochota cestovat za vzděláním.....	48
Tab. 21	Vztah k placenému školství	49
Tab. 22	Hodnocení důležitosti předmětů	49
Tab. 23	vzdělání, respondenti od 26 do 64 let.....	50
Tab. 24	Výběr typu školy u dětí respondentů, respondenti od 26 do 64 let.....	51
Tab. 25	Ochota rodičů platit za vzdělání svých dětí.....	51
Tab. 26	Ochota podpořit děti při studiu v zahraničí	52
Tab. 27	Dostatečnost vzdělání, respondenti od 26 do 64 let.....	52
Tab. 28	Spokojenost s úrovní dosaženého vzdělání	53
Tab. 29	Nedostačující vzdělání, respondenti od 26 do 64 let.....	53
Tab. 30	Kvalita školství v době studia, respondenti od 26 do 64 let	54
Tab. 31	Zhodnocení důležitosti předmětů.....	54
Tab. 32	Výběr typu školy u dětí respondentů, respondenti od 65 let	55
Tab. 33	Kvalita školství v době studia, respondenti od 65 let.....	55
Tab. 34	Podmínky dnešních studentů ke studiu	56
Tab. 35	Nároky na dnešní studenty.....	56
Tab. 36	Hodnota vzdělání v průběhu času	57
Tab. 37	Nedostačující vzdělání, respondenti od 65 let	58
Tab. 38	Snaha dosáhnout vyššího vzdělání, respondenti od 65 let.....	58

Úvod

Každý člověk má svůj systém hodnot, jímž se při svém jednání a uvažování v životě řídí. Mnozí si svůj žebříček hodnot uvědomují, jiní se rozhodují spíše intuitivně a každý z nás považuje za prioritní hodnotu něco jiného. Hodnotový systém člověka se utváří dlouhodobě, je ovlivňován vnějšími i vnitřními vlivy. Ty hodnoty, které jsou pro někoho podstatné, mohou být pro někoho jiného nedůležité. Dnešní životní tempo je tak rychlé, že mnohdy ztrácíme cit pro základní a podstatné životní hodnoty jako jsou slušnost, spravedlnost či poctivost. Současná doba je významná díky řadě změn a někdy může být obtížné se tomuto rozvoji přizpůsobit, díky dnešní přetechizované době, je nutné se soustavně vzdělávat a hledat nové informace. Vzdělávání jedince je chápáno jako celoživotní kultivace člověka, je jedním z hlavních kritérií při obsazování profesionálních pozic.

Mezi významné a základní faktory, které ovlivňují názor jedince na vzdělání, patří v první řadě rodina. Hodnota připisovaná vzdělání vypovídá o situaci, v níž se každý člen společnosti nachází. Příslušníci různých sociálních vrstev hodnotí vzdělání rozdílně. V rodině, kde jsou rodiče vysokoškolsky vzdělaní, předpokládáme, že děti budou přirozeně vedeny ke studiu a prioritou se pro ně stává dosažení co nejvyššího vzdělání. Děti z takových rodin chápou, že díky svému dosaženému vzdělání se v dospělosti mohou lépe prosadit v profesním životě. Naopak v rodině, kde vzdělání rodiče nepovažují za důležité, nejsou děti vychovávány ke studiu. Většina mladých lidí si svoji budoucnost představuje tak, že budou finančně zajištěni a dosáhnou tím vyššího stupně společenské prestiže a pro některé je vzdělání jednou z možností zajistit si lepší zaměstnání a tomu přiměřené finanční ohodnocení.

V dnešní době je běžné, že v jedné rodině studuje dítě vysokou či střední školu, zároveň s ním, studuje i jeden s rodičů, který je ve svém věku nucen doplnit si vzdělání. Současná ekonomická situace ve společnosti a na pracovním trhu vede k větší konkurenci a roste snaha udržet si pracovní místo. Střední generace je nucena přehodnotit svoji pozici na trhu práce a nedostatečné vzdělání se pro ni stává faktorem, který negativně ovlivňuje jejich pozici na trhu práce. Vzdělání, jež se v mládí nezdálo tak důležité,

v dospělosti člověk vnímá jako jednu z nejdůležitějších hodnot v profesním a společenském životě. Vzdělání bývá vnímáno jako nutnost, zejména s potřebou aktualizovat své vědomosti, tak aby člověk našel uplatnění v rovině společenské a profesní.

Hlavním cílem této bakalářské práce je analýza vnímání hodnoty vzdělání, zejména v souvislosti s věkovým rozdílem dotazovaných, s přihlédnutím k socio-profesnímu hledisku. V práci bude použito poznatků z odborné literatury, analýzy poznatků a jiných informací získaných dotazníkovým šetřením mezi vzorkem obyvatelstva mikroregionu Znojemska.

V teoretické části bude práce zaměřena nejen na hodnotu vzdělání, ale i na hodnoty společnosti obecně, na význam vzdělání, faktory ovlivňující vztah k hodnotám, vliv rodiny a školy na utváření hodnot dětí, na rozdíly ve vnímání hodnot v různých společenských a profesních skupinách.

1. Vzdělání

1.1 Pojem vzdělání

Pedagogický slovník vymezuje vzdělání jako základní pojem pedagogické teorie a praxe, avšak stále diskutovaný a nedostatečně ujasněný. Vzdělání se chápe jako součást socializace jedince, je to zkonstruovaný systém informací a činností, které jsou plánovány v kurikulu různých škol a vyučovacích předmětů a realizovány ve výuce.

Souhrmně jsou tyto informace a činnosti chápány jakožto učivo, obsah vzdělání nebo jako vzdělávací cíle. (Průcha, Walterová, 1989, s. 292)

Podle školského zákona č.561/2004 Sb. Je vzdělání veřejnou službou, ve které se prosazují hodnoty bezplatnosti a rovnosti přístupu, vzájemné úcty, respektu, solidarity, důstojnosti, svobodného šíření poznatků nebo zdokonalování procesů vzdělávání. (Vojtíšková 2011, s. 915)

Od dávných dob lidé neustále studovali, něčemu novému se učili, získávali stále nové znalosti a dovednosti. Ale vzdělávání se nebylo vždy dostupné všem lidem

bez rozdílu. Dostupnost vzdělání se rozděluje zejména podle pohlaví, ještě v 19. století není na evropských vysokých školách umožněno studovat ženám a vyšší vzdělání mohou získat pouze členové privilegovaných vrstev, kterým získání maturitního osvědčení, či vysokoškolského titulu zaručovalo privilegované postavení. Ale tito lidé nestudovali proto, aby si zajistili lepší postavení na trhu práce, jak je tomu dnes, ale pouze kvůli získání vyššího postavení a uznání ve společnosti. K výrazným změnám celého systému vzdělávání dochází v řadě vyspělých zemí po druhé světové válce, kdy radikálně narůstá počet lidí s maturitou a později i s vysokoškolským diplomem.

Vzdělání má v této demokratizační fázi sloužit jako výtah, s jehož pomocí se široké vrstvy obyvatel dostanou sociálně o několik pater výše v sociální struktuře, stanou se pevnou součástí širokých a v blahobytu žijících středních vrstev. (Keller, Hruška Tvrdý, 2008, s. 13-16)

Po roce 1989 můžeme v České republice sledovat rozvoj vzdělávání a význam vzdělání se projevuje ve velké míře také v procesu dosahování vyššího sociálního statusu. Socialistický režim určoval nejen učební osnovy, ale dohlížel na přijímací řízení vysokých škol a snažil se mít intelektuální život co nejvíce pod svojí kontrolou.

Jakékoliv ekonomické výhody a vyšší sociální status vzdělaných lidí cíleně potlačoval. Během socialismu bylo přijetí na vysokou školu podmiňováno politickým postojem, třídním původem uchazeče i jeho nejbližší rodiny. Docházelo ke snaze o upřednostnění studentů z takzvaných nižších vrstev, což byly většinou rodiny dělníků a zemědělců. Oproti tomu získat vysokoškolské vzdělání bylo téměř nemožné pro děti z rodin politicky nepřizpůsobivých.

Školství bylo za socialismu financováno státem a na všech úrovních bylo poskytováno zdarma. Stát upřednostňoval odborné školství a naopak stlačoval příjmy vysokoškolsky vzdělaných pracovníků. Odborné školy byly podporovány, neboť zajišťovali dostatek pracovníků pro zemědělství a průmysl. Stát jako fakticky jediný zaměstnavatel vcelku dobře platil dělníkům, zatímco mzdy vzdělaných lidí, zejména na počátku 50. let výrazně poklesly. (Hraba, Mullick, Večerník, 2000)

I přes tento totalitní tlak se v této době kvalita českého školství nijak nesnížila, díky tehdejšímu pedagogům. I díky této skutečnosti se po roce 1989 vzdělaní lidé lépe mohli připravit na vstup do politické a ekonomické elity. Stát přestal být jediným zaměstnavatelem, státní majetek byl privatizován a rozšířila se jak nabídka na pracovním trhu, tak i možnosti studia na soukromých vysokých školách. Začaly růst mzdy ve prospěch vzdělanějších lidí. Zatímco příjmový potenciál a status u vysokoškolského vzdělání vzrostl, v případě odborného, a zejména základního vzdělání poklesl. Tento vývoj se stal natolik zřejmým, že vzdělání se pro českou populaci stalo rozhodující strategií životního úspěchu.

Dramaticky se proto zvýšil počet přihlášek ke studiu na vysoké škole, přičemž daleko přesáhl možnosti českých vysokých škol nápor studentů uspokojit. Vzdelanostní společnost (Hraba, Mullick, Večerník, 2000)

Pojem vzdelanost není v české pedagogice vymezen, ačkoli se s ním často zachází v dokumentech vzdelávací politiky, v médiích při hodnocení úrovně českého školství aj. Běžně se považují za společnost vzdelání ty země, které mají vysoký podíl vysokoškolačů. Pojem vzdelanostní společnost lze chápat v několika významech:

- Dosažená vzdelanost populace, tj. podíl osob v zemi s určitou úrovní vzdelání.
Je považována za jeden z indikátorů vzdelávání a měřena v mezinárodních komparacích OECD, EU aj.
- V sociologickém pojetí vzdelanostní struktura obyvatelstva země, sociálních, profesních, etnických skupin. Například podíl vysokoškolsky vzdelaných osob v obyvatelstvu.
- Vzdelanost určována jakožto hustota sítě škol v poměru k počtu obyvatel, např. průměrný počet obyvatel připadajících na jednu univerzitu.
- Vzdelanost jako kvalita vzdelání poskytovaného školami. Lze ji zjišťovat měřením vzdelávacích výsledků, na úrovni jedné země nebo v mezinárodní komparativní evaluaci více země. (Průcha, Walterová, s. 292)

První úvahy o společnosti vzdelání přichází v padesátých a šedesátých letech 20. století a to díky jednak výraznému rozvoji vědy a techniky a dále prudkým poválečným ekonomickým růstem a přesunem ekonomických aktivit do sektoru služeb. Zároveň se tato první vlna důrazu na úlohu vzdelání pro prosperitu společnosti odehrává v podmínkách úspěšného nástupu sociálního státu, který postupuje v úzké symbióze se sílícími novými

středními vrstvami, jež jsou produktem fungující společnosti zaměstnání. (Keller, Hruška, Tvrđý. 2008, s. 15)

V druhé polovině 20. století dochází k demokratizaci školství, jež ale, podle většiny odborníků, nevedla k odstranění tradičních nerovností k přístupu ke vzdělání.

Naopak vedla ke vzniku nových forem nerovnosti a to:

- takzvanému náskoku vyšších vrstev
- diferenciaci studijních drah
- vzdělání jako náhražka
- poklesu váhy diplomu při obsazování vysoce ceněných pozic.

• **Náskok vyšších vrstev**

Může se projevit zejména při procesu rozšiřování společnosti, kdy mohou narůstat nerovnosti mezi jednotlivými vrstvami, a to proto, že lépe situované vrstvy využijí nových možností v oblasti vzdělání dříve a úplněji než ti ostatní.

Podle amerických badatelů E. Raftery a M. Houta je pozice horních vrstev ve společnosti natolik privilegovaná, že k šancím na vzdělání připouštějí ty ostatní teprve poté, co jsou plně uspokojeny jejich vlastní ambice. Souhlasí pak s rozšířením vzdělání na nižší vrstvy a dokonce jim dopřejí změkčené podmínky přístupu k němu.

• **Diferenciace studijních drah**

Poté, co došlo k relativní demokratizaci přístupu na střední a vysoké školy, zesílily tendence rozdělit vzdělanostní dráhy na hodnotnější a méně hodnotné a ty prvé rezervovat ve větší míře pro potomky zvýhodněných vrstev než pro děti z ostatních rodin.

• **Vzdělání jako náhražka**

Rozšíření přístupu ke vzdělání na stále větší masy studentů nemusí být motivováno pouze snahou dát co největšímu počtu lidí příležitost k uplatnění v rámci stále náročnější a vysoce kvalifikované společnosti vzdělání. Množství lidí, kteří tráví řadu let ve školních lavicích, má řadu dalších a jen v jistém smyslu pozitivních efektů. To se projevilo například ve Francii, kde se doba školní docházky v posledních několika desetiletích prodloužila a tím výrazně přibilo studentů, čímž došlo ke snížení počtu nezaměstnaných. (Keller, Hruška, Tvrdý, 2008, s. 34-36)

Tento jev pozorujeme v současné době v jisté míře i v naší zemi, kdy dochází k situaci, že mladý člověk po maturitě, pokud nepokračuje ve studiu na některé z vysokých či jiných vyšších škol, pravděpodobně se zařadí mezi nezaměstnané.

• **Pokles váhy diplomu**

Nové cesty nerovnosti, jež vznikají jako vedlejší dopady relativní demokratizace přístupu ke vzdělání, mají konečně také podobu poklesu či ztráty váhy diplomů, a to zejména při obsazování atraktivních a lukrativních pozic. Osvědčení o dosaženém vzdělání je zajisté podstatným faktorem při hledání práce. Se stejným diplomem je však nalezení dobrého zaměstnání závislé ještě na rodinných a přátelských vztazích. (Keller, Hruška, Tvrdý, 2008, s. 34-36)

To znamená, že s postupným rozšiřováním vzdělání na stále širší vrstvy hrají při uplatnění na trhu práce stále větší roli právě ty faktory, které mají se samotným vzděláním jen málo společného. Někdy při hledání zaměstnání pouze vysokoškolský diplom nestačí. Bohužel je častokrát důležitější, v jakém prostředí se člověk pohybuje, do jaké patří sociální skupiny, v neposlední řadě musí mít správné vystupování a prokázat dostatečný zájem a loajalitu vůči prostředí, kam by rád vstoupil. Tento pokles se netýká pouze vysokých škol, ale můžeme jej pozorovat i na některých středních školách.

Tady se projevuje vliv populačního výkyvu, kdy již delší dobu klesá počet narozených dětí a tím mohou mít některé školy problémy existenčního charakteru. Proto, ve snaze přilákat nové studenty, snižují nároky a požadavky na přijetí a tím může dojít i ke snížení celkové úrovně školy.

1.2 Hodnota diplomu

V České republice v současné době vzrostl počet vysokých škol, tím pádem se zvýšil počet vysokoškoláků. Vysokoškolský diplom je vyžadován i na pracovních pozicích, kde dříve stačilo středoškolské vzdělání ukončené maturitním vysvědčením. Na jednu stranu je dobře, že na určitých pozicích pracují vzdělaní lidé, ale tím, že vzrostl počet vysokoškoláků, může jednou dojít k situaci, že i takto vzdělaní lidé budou mít díky konkurenci obavy ze ztráty zaměstnání. Zatím je situace na trhu práce taková, že vzdělání je bonus při hledání pracovního místa.

Na téma vzdělání a nezaměstnanost byla vypracována studie, jež sleduje míru nezaměstnanosti čerstvých absolventů, kteří ukončili své studium v předchozím roce. Vycházejí z počtu nezaměstnaných čerstvých absolventů, vykázaného jednotlivými úřady práce k 30. Dubnu 2011. Nejvíce nezaměstnaných absolventů najdeme v kategorii vzdělání nižší střední vzdělání s výučním listem a to 31,34 %, oproti tomu kategorie vysokoškolského magisterského vzdělání ukazuje hodnotu 7,11 %.(Národní ústav odborného vzdělávání,(www.nuov.cz, 2011)

Výsledky této studie jasně dokazují tvrzení Jana Kellera, že vysokoškolsky vzdělaný člověk má větší šanci uspět při hledání zaměstnání. Sociolog Jan Keller, posuzuje hodnotu diplomu ze tří hledisek:

- nakolik zvyšuje šance získat zaměstnání,
- nakolik ovlivňuje výši platu,
- do jaké míry zajišťuje absolventům škol určitý sociální status, tedy postavení ve společnosti.

- **Vzdělání a nezaměstnanost**

Je známou skutečností a všeobecně přijímanou banalitou, že zejména vysokoškoláci jsou mnohem méně ohroženi nezaměstnaností než lidé s nižším vzděláním. Kromě toho platí, že čím je diplom vyšší, tím méně jsou mladí lidé ohroženi nezaměstnaností a tím rychleji své první zaměstnání získají. Nárůst počtů vysokoškoláků však tuto pojistku postupně oslabuje.

- **Vzdělání a příjem**

S atraktivností pozic, jež vzdělání zprostředkuje, souvisí také výše příjmu, který absolventům škol zajišťuje. Také zde je výrazný rozdíl mezi vysokoškoláky a lidmi s nízkou úrovní vzdělání. Tento rozdíl zůstává znatelný a rentabilita vzdělání se potvrzuje také v případě, kdy z příjmů vysokoškoláků odečteme náklady na vzdělání a ušlou mzdu po čas studia.

- **Vzdělání a status**

Složitější je odpověď na otázku, zda a do jaké míry zaručuje vzdělání svým držitelům vyšší sociální status, než jaký mají lidé s nižším vzděláním. Do odpovědi zde vstupují generační souvislosti a spolu s nimi celkový vývoj ekonomiky. (Keller, Hruška, Tvrdý. 2008, s. 44-49)

Vzdělaných lidí si naše společnost určitě stále váží, zejména starší lidé. Oceňuje hlavně ty, kteří pracují na takových pozicích, kde díky svému vzdělání mohou pomáhat druhým, jako jsou například lékaři, soudci, učitelé. Pokud člověk pochází z rodiny vysokoškolsky vzdělaných, je pravděpodobnost, že bude pokračovat v rodinné tradici, opravdu velká. Vzdělání samo o sobě v dnešní době rozhodně vyšší sociální status lidem nezaručuje. Se zvyšujícím se počtem vysokoškoláků dochází k situaci, kdy lidem přijde normální a běžné, že někdo studuje na vysoké škole. Možná bychom ve svém okolí spíše hůř hledali člověka vyučeného, než vysokoškoláka.

Důležitým faktorem ovlivňujícím přístup ke vzdělání je sociokulturní prostředí jedince, které má na vzdělanostní úroveň každého z nás snad největší vliv. Sociokulturní prostředí je budováno a předáváno z generace na generaci. Rodina tedy bývá tím prvním a rozhodujícím prvkem, který ovlivňuje vztah jedince ke vzdělání i jeho budoucí kariéru. Děti žijí ve stejné společnosti jako my a musí se v ní naučit žít. Přístup rodičů ke vzdělání je proto velmi důležitý při utváření postojů a názorů dětí. Je nutné dětem vytvořit vhodné učební prostředí, podporovat je ve studiu, naučit je plnit si své povinnosti, najít si motivaci k učení, zlepšovat se a umět reagovat na případné neúspěchy.

Dle mého názoru existuje přímá úměrnost mezi mírou dosaženého vzdělání rodičů a budoucím vzdělání jejich dětí. Jedinec pocházející z rodiny, kde má alespoň jeden z rodičů vysokoškolské vzdělání, má větší předpoklady ke studiu, než jedinec žijící v rodině absolventů učebního oboru. Rodič s vysokoškolským diplomem považuje v dnešní době dosažení vyššího stupně vzdělání za nutnost, bez které by jeho dítě nemohlo budovat kariéru, získat lukrativní zaměstnání a zajistit si spokojenou budoucnost.

Další institucí, která má značný vliv na vzdělání jedince je škola a pedagogové, kteří zajišťují rozvoj osobnosti svého žáka a to vzhledem k přihlédnutím k individuálním předpokladům každého z nich.

České školství rozeznává vzdělání základní, středoškolské a vysokoškolské, přičemž největší vliv při postupu na vysokou školu má úroveň vzdělání středoškolského. V České republice rozlišujeme tři typy těchto škol. Jsou to:

- Školy učňovské, které poskytují střední vzdělání bez maturity, učí se zde zejména manuální dovednosti.
- Školy střední odborné, kde je studentům poskytováno vzdělání s maturitou, které umožňuje svým absolventům postoupit na vysokou školu.
- Gymnázia, kde student získá všeobecné akademické vzdělání a připraví se na studium na univerzitě.

V současné době, kdy stoupá váha diplomu a studijní nároky na děti jsou stále větší, dochází často k situacím, že rodiče až nekriticky nutí své děti studovat i v případě, že dítě nemá ke studiu ani studijní předpoklady, ale ani motivaci. Jakoby dnešní společnost uznávala více vysokoškolsky vzdělané jedince, než schopné a manuálně zručné řemeslníky. (Simonová, Soukup, 2009, s. 939)

Vysokoškolsky vzdělaný člověk má při hledání zaměstnání větší šanci uspět, než člověk s nižším vzděláním a toto by mohl být jeden z faktorů ovlivňující názor člověka na vzdělání. Dalším důvodem, proč se lidé rozhodnout vzdělávat se, je podle mne výše příjmu v zaměstnání, kdy člověk s vysokoškolským diplomem bývá na pracovním trhu lépe ohodnocen ve srovnání s jedincem s maturitním vysvědčením. V neposlední řadě může být pro někoho velkou motivací společenský status, který jedinec získává absolvováním vysoké školy.

1.3 Význam vzdělání

Již Komenský považoval vzájemnou spjatost lidí za základ, který je nutno vědomě posilovat vzděláním, aby lidé mohli existovat jako lidé, jako rozumní tvorové. Budoucnost lidstva i každého národa a jednotlivce je koneckonců závislá na tom, bude-li lidstvo umět využít všechny své technické, kulturní i sociální vymoženosti rovnoměrně ve prospěch všech zemí, národů, lidí. Vzdělání člověka humanizuje, rozvíjí jeho vlohy a díky Komenskému je v naší tradici vzdělání, které můžeme označit jako vzdělání společensky účinné. (Sychrová, 1969, s. 15)

Význam vzdělání v posledním desetiletí celosvětově stoupá, což vyplývá zejména v souvislosti s přechodem industriální éry do éry postindustriální, na přední stránky všeobecného zájmu se dostávají nové pojmy, jako jsou např. znalostní ekonomika, znalostní společnost, e-learning nebo celoživotní vzdělávání.

Dá se tedy říct, že v současné společnosti má vzdělání zejména význam ekonomický, ale stále se najde část lidí, kteří studují proto, že jim to přináší uspokojení, nevzdělávají se proto, aby si pouze účelově zvýšili kvalifikaci. Značný význam má vzdělání ve spojitosti s nezaměstnaností, lidem málo kvalifikovaným se nabízí kurzy pro doplnění kvalifikace, rozvíjí se různé formy certifikátů, diplomů a osvědčení, které jim mohou pomoci při získání zaměstnání a tím jsou lidé motivováni k dalšímu vzdělání. Dosažené vzdělání, zejména to vyššího stupně, nám dává určitý status, sociální prestiž a postavení ve společnosti.

Vzdělání v nás rozvíjí schopnost komunikovat, porozumět kultuře a novým podnětům, pomáhá osvojit si činnosti spjaté s intelektuálními i praktickými dovednostmi, které jedinec získává zejména při vyučování ve škole. Při osvojování činností a poznatků se v každém z nás rozvíjí schopnosti poznávací, psychické vlastnosti jako jsou zájmy, city nebo motivace, vzdělání proto slouží k obohacení celé osobnosti.

Kdo je vzdělaný, lépe se v životě orientuje, vzdělávání patří mezi trvalé a důležité součásti života. V neposlední řadě vzdělanostní úroveň vypovídá o kvalitě celé společnosti.

V současné době jsou na nás kladeny daleky větší nároky, člověk by se měl umět přizpůsobit dané situaci a adekvátně na ni reagovat a vzdělání patří mezi nejvýznamnější prostředky při hledání zaměstnání. V mnoha společnostech i státních institucích je dnes požadováno vysokoškolské vzdělání i na pozicích, kde v době před třiceti roky stačilo maturitní vysvědčení. Tato skutečnost nutí mnoho lidí doplnit si vzdělání, pokud si chtějí udržet svoji pracovní pozici.

Mnohdy jsou tito lidé ve věku, kdy by je ani nenapadlo začít studovat. I proto bylo téma „ Hodnota vzdělání v očích české veřejnosti“ pro mne zajímavé. Ve svém okolí mám několik známých, kteří ve svých zhruba třiceti až čtyřiceti letech začali studovat. Někteří studují právě z tohoto důvodu, že jejich pracovní pozice vyžaduje vyšší vzdělání, než mají a právě ztráta zaměstnání je pro ně tou největší motivací ke studiu. Jiní ve svém pracovním zařazení vysokoškolské vzdělání nepotřebují, ale i u nich existuje reálná možnost, že mohou o práci přijít a uvědomují si, že v takové situaci může být jejich vzdělání v budoucnosti faktorem, který ovlivní hledání nového zaměstnání.

Pokud dosáhnou co nejvyššího vzdělání už teď, budou později jejich šance na získání nového pracovního místa daleko větší. Dá se předpokládat, že pokud dojde ke ztrátě zaměstnání u člověka, který má vystudovanou vysokou školu, může takový jedinec vykonávat činnost, na kterou postačí pouze maturitní vysvědčení. Bohužel naopak to nelze. Proto člověk se středoškolským vzděláním má, podle mého názoru, daleko menší šance na získání nového zaměstnání, na rozdíl od vysokoškoláka.

Až ve svých třiceti letech si mnozí z nás uvědomili, že pouze středoškolské vzdělání v dnešní době nestačí. A to, co jsme mohli udělat, když jsme neměli žádné závazky a povinnosti, pracně doháníme teď. Proto si myslím, že takoví lidé si daleko více uvědomují, jakou moc velkou hodnotu dnes vzdělání má a snaží se své děti při studiu podporovat.

Na druhou stranu je zřejmé, že dnešní společnost produkuje takové množství vysokoškolsky vzdělaných lidí, že stoupá konkurence i na těchto pozicích.

I přes tuto skutečnost platí, že vzdělávání stále více nabývá na významu jako příprava na profesní život, pro uplatnění na trhu práce. V průběhu školní docházky, na všech stupních vzdělávací soustavy, jedinec získává znalosti a kompetence potřebné pro začlenění se do pracovního procesu. Osvojuje si hodnoty a postoje, které jsou charakteristické pro danou společnost, již je vzdělávací soustava součástí. Vzděláváním jedinec souběžně vrůstá do dané společnosti, dochází k jeho socializaci.

(Sak, Saková, 2007, s. 117)

Význam vzdělání, jak jej popisuje ve své knize Tři sociální světy Jan Keller, není zdaleka sociálně univerzální. Pro každého znamená něco trochu jiného. Příslušníci majetkové elity v ekonomicky vyspělých zemích jsou materiálně zajištěni natolik, že ho nepotřebují k tomu, aby si osvojili profesní znalosti. Studium je pro ně však dobrou příležitostí, jak rozhojnit síť kontaktů, jež cílevědomě budují.

Střední vrstvy se podle Kellera snaží získáním vzdělání budovat si své postavení, chtějí díky vzdělání proniknout do ekonomické a mocenské elity, vzdělání jim umožňuje cítit se privilegovaně oproti těm, kteří ho nemají.

A dolním, méně kvalifikovaným vrstvám ideologie společnosti vzdělání nutí svůj názor, že si svůj osud zaviniily samy, díky tomu, že nemají dostatečné vzdělání, čímž jsou vlastní vinou vyloučeni z trhu práce. (www.novinky.cz, kultura,2012)

V této souvislosti, je ale zajímavé, že v mikroregionu Znojemska, kde bývá tradičně nezaměstnanost na předních příčkách, je v nabídce úřadu práce Znojmo nejvíce volných míst právě pro uchazeče, kteří jsou vyučeni. ([www. E-urad-prace.cz/znojmo](http://www.E-urad-prace.cz/znojmo), 2012)

Na Znojemsku byla v březnu 2012 míra nezaměstnanosti 14,81 procent. Znojemský region se tak umístil na druhé příčce v Jihomoravském kraji. Nejčastěji jsou volná místa kuchařů, číšníků, servírek, automechaniků, řidičů a kadeřníků.

Volná místa pro vysokoškolsky vzdělané uchazeče jsou především lékaři či fyzioterapeuty. (www.znoj-tyden.cz, 2012)

Již v roce 1983 se J. Průcha ve své knize „Perspektivy vzdělání“ zabývá vývoj a rozvojem vzdělávání. Podle něj je velmi důležité rozvíjet zejména pedagogickou praxi a snažit se plně využít bohatstvím informací, které se naskytanou a předpokládá, obrovský nárůst vysokoškolsky a středoškolsky vzdělaných lidí.(Průcha, 1983, s. 105).

Tato skutečnost se v současné době potvrzuje. Vzdělání se stalo nedílnou součástí našeho života, má také obrovský význam ve spojení s kulturou každé společnosti, je spjata s životními cíly jedince a ty jsou vázány právě na úroveň vzdělání a zejména na životní styl rodiny, v níž je jedinec vychováván.

Současná společnost se rychle vyvíjí a právě vzdělání v tomto procesu hraje významnou roli. Je jedním z kvalifikačních zdrojů, které umožňují dosáhnout každému jedinci odpovídající úroveň profesního i sociálního postavení či uznání a zajistit mu odpovídající příjem a tím i určitou životní úroveň. Funkce dosaženého vzdělání spočívá v současné době nejen v dosažení určité kulturní úrovně a všeobecném rozhledu, ale také je významným faktorem ovlivňujícím pracovní kvalifikaci a tím i finanční ohodnocení. Dalo by se tedy říci, že na tom, jak člověk vnímá hodnotu vzdělání, jak moc je pro něho vzdělání v životě důležité, závisí jeho životní styl, úroveň života. Životní hodnoty jsou předávány z generace na generaci a ovlivňují tedy život nejen náš, ale i budoucí způsob života našich dětí. Hodnota vzdělanosti má tedy značný význam a je na každém z nás, jak významnou roli v našem životě zaujme.

2 Hodnoty

V sociálně-psychologickém pojetí subjektivní ocenění nebo míra důležitosti, kterou jedinec přisuzuje určitým věcem, jevům, symbolům, jiným lidem aj. Hodnoty (hodnotové orientace) jsou osvojovány v procesech socializace a enkulturace. Některé hodnoty jsou sdíleny celými skupinami nebo celou společností. Určité hodnoty (např. morální) mají trvalou, „absolutní“ platnost, jiné jsou proměnlivé a mají krátkodobé trvání. (Průcha, 2008, s. 74)

Hodnotová orientace patří mezi nejdůležitější faktory ovlivňující vztahy mezi lidmi, určuje jejich chování i jednání. Hodnoty učí každého jedince orientovat se ve společnosti, chápat základní zákonitosti, naučit se rozhodovat a nést za svá rozhodnutí odpovědnost a chápat co je a není správné, hodnoty rozvíjí v lidech smysl pro spravedlnost, nezávislost a sebedůvěru. Hodnoty závisí na věku každého jedince, na prostředí, ve kterém žije, s kým žije nebo jaké má zájmy. Některé hodnoty mohou být materiální, jiné duchovní, hmotné či charakterové.

Hodnoty určují naše chování a jednání, ovlivňují vše, co se děje kolem nás, jak se bude vyvíjet naše budoucnost. Demokratické společenské systémy staví na tzv. tradičních, obecně lidských hodnotách, které jsou základem vývoje lidské civilizace od jejích prvopočátků. K nim se řadí principy dobra, krásy, rovnosti, svobody myšlení, práva na důstojný život a jeho ochranu atd. Ve smyslu vlastností či kvalit osobnosti, které lze rozvíjet v procesu výchovy a vzdělávání, se nejčastěji uvádějí hodnoty, jako jsou respekt, odpovědnost, spolehlivost, spravedlnost, soucit, laskavost, odvaha, čestnost, tolerance atd. (Vacek, 2008, s. 14)

Hodnotami se zabývá věda, zvaná axiologie (z řeckého slova axiá- hodnota), Je to nauka o původu a povaze hodnot. Základní otázkou při studiu hodnot je jejich původ, to z čeho vychází. Hodnoty mají vliv na chování člověka a úzce souvisí s potřebami člověka. Uspokojování lidských potřeb je první předpoklad pro utvoření hodnotového žebříčku, který se ale během života každého z nás přirozeně mění.

Podle Libora Prudkého jsou základní funkce hodnot tyto:

- Stavební kameny kultury
- Součásti utváření obsahu sociálních fenoménů a vztahů
- Jeden z definičních znaků osobnosti
- Zdroj motivace chování
- Součásti identifikátorů skupiny či etnika, společenství nebo i institucí
- Zdroje sociální a kulturní soudržnosti
- Zdroje a charakteristiky rozvrstvení a hierarchizace společnosti
- Atribut morálky
- Základy politických filozofií a ideologií (přístupů ke světu jako ideologickému objektu (Prudký, 2009, s. 45)/

. Další dělení hodnot může být například podle S. Kučerové:

1. Přírodní hodnoty

1.1. Hodnoty sociální vyplývají ze vztahu člověka k ostatním lidem i k sobě samému. Člověk je od přírody společenský, má potřebu družit se, budovat vztahy, milovat, být milován.

1.2. Hodnoty životní úzce souvisí s potřebami existence, uchování života. Patří sem zejména zdraví.

2. Civilizační hodnoty

Civilizační hodnoty vznikají od prvopočátku lidstva, kdy člověk utvářel tlupy, rodiny, státy, s tímto je spojena potřeba komunikace, společenského poznání a vzdělávání se.

3. Duchovní hodnoty

Duchovní hodnoty souvisí s potřebou integrace, životního řádu, pochopením druhých i sebe. (Kučerová, 1996, s. 152)

2.1 Individuální a společenské hodnoty

Mezi základní dělení hodnot patří určitě rozdělení hodnot na individuální a společenské hodnoty. Individuální hodnoty jsou specifické pro jednotlivce a jsou dány individuálními zkušenostmi jednotlivců v rámci jejich geneticky zděděných možností a rodinnou výchovou. Individuální hodnoty bývají ovlivněny zejména osobní potřebou a zkušeností jedince, dále psychikou a charakterem člověka, pomáhají nám poznávat nové věci, nové zážitky a zkušenosti. Individuální společenské hodnoty vyjadřují vztah jedince k sobě samému i k lidem, které má ve svém nejbližším okolí. Každý z nás si na základě svých prožitků vytvoří hodnoty takové, které jsou mu díky jeho charakterovým vlastnostem bližší. Například člověk, který je více temperamentní a výbušný bude řešit vzniklé problémy jinak než člověk klidný, flegmatický. A tím je dáno, jaké hodnoty tyto lidé budou upřednostňovat. Individuální hodnoty jsou také jedním z faktorů při volbě partnera, později při výchově dětí.

Každý člověk si k sobě hledá toho, kdo je mu blízký svým chováním, někoho kdo uznává stejné hodnoty jako on. Každý rodič vychovává své dítě podle svých individuálních hodnot, každý předává svým dětem ty hodnoty, které považuje za důležité, budoucí pozice dítěte ve společnosti je odvozená od sociální pozice jeho rodiny. V největší míře se výchovné působení rodiny i společnosti projevuje právě v dětství jedince. V této době se na mladou generaci přenáší sociální normy, postoje, vzorce chování, vzory, a také společenské hodnoty. Hodnoty jednotlivce se mohou, a možná by se měly shodovat s hodnotami celé společnosti. Vlastní výběr hodnot tedy nejvíce ovlivněn rodinnou výchovou a společenskými vlivy. Mezi individuální hodnoty bychom mohly zařadit například poctivost, slušnost, smysl pro spravedlnost a jiné.

Hodnoty společenské neboli kulturní, sdílené jsou hodnoty, které jsou důležité pro fungování společnosti, týkají se vztahů mezi členy společnosti, projevují se způsoby chování přijatelnými pro danou společnost, nebo jsou naopak danou společností odsuzovány. Tyto společné soubory hodnot zajišťují hladké fungování společností, bez zbytečných konfliktů a nepochopení. (Prudký, 2009, s. 61)

Všechny tyto hodnoty jsou osvojovány v procesu socializace již od raného věku, hodnoty se předávají prakticky z generace na generaci a v pozdějším věku se dají těžko měnit. Mezi hodnoty společenské patří především respektování autorit, umění společenské komunikace, respektování norem dané společnosti a jiné. Každý člověk se v průběhu svého života začlení do společnosti, ve které žije a chce žít. Je na něm, v jaké míře se přizpůsobí podmínkám společnosti. V minulosti toto zajišťovala zejména náboženská výchova, která uměla dát člověku mantinely, v jakých se mohl pohybovat, jasně věděl, jaké jednání je žádoucí a jaké nikoliv a tím si uspořádal svůj žebříček hodnot. Mezi základní společenské hodnoty patří svoboda, svoboda projevu, právo na politický názor, respektování druhých a jiné.

Od společenských hodnot se odvíjí životní cíle každého jedince, které korespondují se společenskými cíly dané společnosti a jsou v úzké spojitosti s životními hodnotami a hodnotovou orientací každého jedince.

Hodnotová orientace patří mezi nejdůležitější vztahy lidí ve společnosti, protože velmi určuje jejich jednání a chování. Pro někoho mohou být na prvním místě peníze, pro jiného úspěch, zajímavá práce rodina. Mezi nejvýznamnější hodnoty, které řadí na přední příčky žebříčku téměř každý, patří bezesporu zdraví. Uspořádání hodnot podle důležitosti se nazývá hodnotový systém.

2.2 Hodnotový systém

Každý člověk má svůj systém hodnot, jímž se ve svém jednání a uvažování řídí. Není podstatné, zda si svůj hodnotový žebříček uvědomuje, či jedná a rozhoduje se spíše intuitivně. Hodnotový systém je dlouhodobě utvářen vnějšími i vnitřními vlivy během více či méně složitého ontogenetického vývoje. Do individuální struktury hodnot se promítají zvláštnosti každého jedince dané jeho pohlavím, věkem, rodinným zázemím, dosaženým vzděláním, profesí atd. (Vacek, 2008, s. 5)

Podle Saka/2000/ jsou rozhodujícími činiteli při tvorbě hodnotového systému

- vlivy materiální,
- vlivy sociálních a výchovných institucí (rodina, škola, média apod.),
- vlivy politicko-ekonomické sféry dané společností.

Hodnotový systém každého jedince znamená uspořádání hodnot podle jejich důležitosti a významu. Uspořádání hodnotového systému je ovlivněno zejména sociálním prostředím, v jakém se jedinec pohybuje. Snad nejvíce naše hodnoty ovlivňuje rodina a výchova, v pozdějším věku přátelé, média a okolní společnost. Důležitým faktorem k zaujmutí určitého názoru na to, kterým hodnotám přikládáme větší či menší význam, má také to, v jaké etapě svého života se právě nacházíme. Člověk, který má zdravotní potíže, přikládá větší význam hodnotě zdraví, než člověk zdravý, který se nachází v tíživé finanční situaci, má většinou pocit, že nejdůležitější životní hodnotou jsou peníze.

Hierarchicky uspořádaný soubor hodnot bývá zjišťován speciálními výzkumy, které zkoumají např. rozdíly v hodnotových systémech (hodnotových orientacích) lidí žijících ve městech a na vesnicích. V praxi je výzkum hodnot nejčastěji koncipován jednou ze dvou možností: buď respondenti posuzují jednotlivé hodnoty pomocí stupnic (rating), nebo je řadí do určitého pořadí (ranking). (Buriánek, 2003, s. 136)

Obě tyto metody mají své výhody i nevýhody. Při předložení žebříčku hodnot, kdy mají lidé označit hodnoty ve stupnici důležitosti, mohou se respondentům zdát důležité téměř všechny. V případě druhé metody, kdy výzkumník požádá respondenty, aby seřadili hodnoty podle důležitosti, může být každý dotazovaný ovlivněn životní situací v níž se zrovna nachází nebo se přikloní k obecnému názoru, jako např. „nejdůležitější je zdraví“, čímž může dojít k určité stylizaci respondenta.

Pro lidi jsou důležité různé hmotné i nehmotné věci, city a další faktory, ovlivňující náš hodnotový systém. Mnohé hodnoty máme společné. V různých sociologických výzkumech se na předních příčkách hodnotového žebříčku tradičně umísťují hodnoty, jako jsou zdraví, rodina, přátelé, zaměstnání, mír, klidný život. To jaké hodnoty člověk uznává, je dáno zejména tím, v jaké se pohybuje společnosti. Od raného věku člověka, je potřeba jej vést, abychom mu pomohli orientovat se a začlenit se do společnosti.

2.3 Výchova k hodnotám

Výchova k hodnotám je úzce spjata se sociální pedagogikou prostřednictvím sociálního učení – socializací. Součástí socializace je výchova, která probíhá jako proces záměrný a cílevědomý.

Proces socializace probíhá po celý život a to nahodile a živelně. Tento proces začíná dle Krause (2008) osvojováním základních kulturních návyků, pokračuje osvojováním mluvené řeči a vpravováním se do role svého pohlaví, získáváním hodnotové orientace. (Kraus, Sýkora, 2009, s. 14)

Životní hodnoty jsou pro mnohé lidi dané také náboženstvím, tím jaké náboženství člověk uznává, řídí se jeho jasně danými pravidly. I s pomocí těchto pravidel by se dal vytvořit jakýsi žebříček hodnot, kde by mezi nejdůležitější patřila poctivost, čestnost, pravdomluvnost, odvaha, mírumilovnost, věrnost, úcta a dále láska, respekt, spolehlivost, spravedlnost, rodina, přátelství.

Přijímat určité hodnoty se jedinec učí po celý svůj život a to díky výchově k hodnotám, která může mít dvojí podobu. Může probíhat jako **výchova**:

- nepřímá - jako součást výchovy, kdy se jedinec hodnotám učí nenásilně, příkladem, je veden svým okolím,
- přímá, organizovaná - rozvoj osobnosti i hodnotového systému dětí je také zařazen do výchovného procesu.

Za jednu z nejvýznamnějších sociálních skupin, která výrazně a zásadním způsobem ovlivňuje vývoj a socializaci člověka, je považována rodina. Při zakládání nové rodiny se většinou sejdou dva lidé, kteří uznávají stejné životní hodnoty, které později předávají svým dětem. Rodina je první společenská a sociální skupina, s kterou se člověk setkává a je s ní propojen po celý svůj život, přebírá nenásilnou formou postoje a názory svých blízkých, získává zde základní zkušenosti, které jej ovlivňují i v dospělosti. Rodiče jsou našimi prvními vzory, které se snažíme automaticky napodobovat, proto je velmi důležité snažit se již v tomto raném období předávat dítěti takové hodnoty, které mu umožní lépe se začlenit do společnosti.

Prostředí rodiny určuje, jaké schopnosti a dovednosti jsou důležité a jaké nikoliv. Zde se utváří první hodnotový systém člověka, tím že rodina rozvoj určitých vlastností a postojů posiluje a naopak potlačuje ty, které pro ně nejsou tak významné. Současná doba je uspěchaná, lidé se často zaměřují na kariéru, rodiny spolu již netráví tolik času, jako tomu bývalo dříve. Rodiče pracují do večera a na děti bohužel mnoho času nezbývá. I podle pedagogů rodiče se svými dětmi netráví dostatek času, nejsou mu dobrým příkladem. Přitom dostatek pozornosti a času, které dítěti věnujeme, se v budoucnu vrátí. Dítě by mělo být vždy na prvním místě.

Dnešní liberální výchova v dětech nepěstuje cílevědomost, děti jsou zvyklé vše dostat hned a bez jakéhokoliv přičinění, neumí se přizpůsobit pravidlům a plnit si své povinnosti, nejsou naučeni slušnosti a respektování autorit. Spousta rodičů přenechává výchovu svých dětí pedagogům, mnohdy ale ani se školou nespolupracují, rodičovské schůzky neplní své účely, jako tomu bylo v minulých letech. Přitom právě instituce jako jsou školky, školy a jiné zájmové kroužky nenásilně a plynule navazují na výchovu k hodnotám, která byla započata právě v rodině. Ve školách probíhá výchova k hodnotám již většinou cíleně, díky pedagogům, kteří se snaží hodnotovou orientaci začlenit do výchovně vzdělávacího systému.

Výchova k hodnotám je zakotvena v dokumentech vzdělávací politiky ČR ve Školních vzdělávacích programech, vytvořených učiteli na základě Rámcového vzdělávacího programu základního vzdělávání. Ve velké míře je výchova k hodnotám začleňována do předmětu Základy společenských věd, který umožňuje vzájemnou spolupráci studentů, rozvíjí osobnost, postoje k sobě samým i k ostatním lidem, k praktickému životu.

Žáci jsou vedeni k různým kompetencím. Tyto kompetence získaly přívlastek klíčové, tj, základní či podstatné, což znamená, že tyto kompetence musí být pro každého jedince a pro celou společnost prospěšné a nezbytné, aby se úspěšně začlenil do řady společenských sítí, ale zachoval si přitom svoji nezávislost, uměl se pohybovat ve známém prostředí stejně jako v nových nepředvídatelných situacích.

Mezi **klíčové kompetence** patří zejména:

- kompetence komunikativní,
- sociální a personální,
- občanské,
- pracovní,
- kompetence k řešení problémů. (Sak, Mareš, 2007, s. 100-101)

Studenti se díky těmto kompetencím učí diskutovat, přijmout a respektovat názor druhých, utvořit si svůj vlastní názor. Takto se utváří a upevňují životní hodnoty jedince, potřebné pro začlenění do společnosti a je pravděpodobné, že na základě takto přijatých a naučených hodnot bude člověk stavět po celý svůj život.

Díky školnímu prostředí a díky rodině, která mladému člověku připraví zdravé rodinné prostředí, si každý jedinec utvoří svůj hodnotový systém. To, které hodnoty, budou umístěny na horních patrech žebříčku, závisí na samotném jedinci a ovlivňují i jeho budoucí život. Mezi hodnoty, které značnou měrou ovlivňují budoucí život jedince, patří vzdělání. To jakým způsobem je dítě vedeno k plnění si svých školních povinností, jaké názory na školu a vzdělávání dítě přejímá od svých rodičů, je důležitým faktorem, který rozhoduje o tom, jaký postoj dítě zaujme ke vzdělávání.

2.4 Hodnota vzdělání

V současné společnosti roste význam vzdělání, stává se důležitým prvkem životního stylu a životních cílů, čímž stoupá hodnota vzdělání a to i přes to, že dle Prudkého z různých výzkumů posledních let vyplývá, že na předních příčkách hodnotového systému zůstávají hodnoty, jako jsou rodina, přátelé. Vzdělání se v současné společnosti stává výrazným prvkem životního způsobu, životním cílem, obsahem trávení volného času a výraznou hodnotou. (Sak, Mareš, 2007, s. 125)

Hodnota vzdělání je významnou kategorií v žebříčku hodnot a vypovídá o celkovém stavu společnosti. Vzdělání je součástí každé kultury a v dnešní době má velký význam i z toho důvodu, že člověk většinou nevykonává jednu profesi celý život, ale musí se přizpůsobit dané době a pracovní poptávce. Vznikly nové profese i způsoby práce, nové požadavky na kompetence. Organizace vyžadují po svých zaměstnancích nové znalosti, sociální dovednosti, proto si lidé často musí doplnit vzdělání na vysokých

školách. Díky vysokoškolskému vzdělání významně stoupá sociální status i životní úroveň jedince. Hodnota vzdělání tedy spočívá zejména v osobním rozvoji, možnosti získání nebo udržení si zaměstnání, umožňuje lépe se orientovat na trhu práce, pomáhá při rozvoji kariéry a mnohdy je zárukou vyššího finančního ohodnocení. Význam vzdělání spočívá dále v tom, že nás naučí lépe pracovat s informacemi a orientovat se v nich.

Čím dál více se potvrzuje, že vedoucí postavení ve světě zaujmou ty společnosti, které budou mít nejlépe připravenou pracovní sílu, a tedy budou vládnout nejvyspělejší vzdělanostním potenciálem. Vzdělání se tedy jeví jako určující faktor společenského vývoje té které společnosti. (Kraus, 2001, s. 52)

Pro mladé lidi, kteří se rozhodnout studovat a vzdělání považují za jednu z důležitých hodnot, se stává studium na dlouhou dobu, trvalou a významnou součástí jejich života. Tito jedinci si uvědomují, že jejich vzdělání jim může pomoci při hledání budoucího zaměstnání. Řada z nich studuje v zahraničí, při studiu pracují a snaží se takto získat praxi a zkušenosti. Dle mého názoru, jsou tito studenti od dětství svými rodiči vedeni ke studiu. Buď pochází z rodin, kde je alespoň jeden z rodičů vysokoškolsky vzdělaný, a proto je pro ně učení nedílnou složkou každodenního života, nebo naopak mají rodiče, kteří si při svém nedostačujícím vzdělání uvědomují, jak moc je v dnešní době vzdělání důležité, a umožní svému dítěti studovat za každou cenu, aby mu alespoň takto pomohli zajistit si lepší budoucnost. To na jakém místě v hodnotovém systému každého člověka stojí vzdělání, závisí především na tom, jakým způsobem člověk na význam vzdělání přihlíží, jaký si k němu během svého vývoje vytvořil postoj a přístup. Hodnoty obecně nejsou vrozené, proto je velice důležité učit děti hodnotám a vzdělání patří mezi hodnoty, které bychom měli klást na přední příčky žebříčku hodnot.

Hodnota vzdělání se v různých životních fázích může měnit. Pro mladé lidi je studium a vzdělávání se v podstatě pracovní náplní a životním cílem, hodnotě vzdělání proto mohou přikládat větší význam. Ve středním věku, kdy lidé zakládají rodiny, ženy často zůstávají doma s dětmi, je vzdělání nutností a někdy podmínkou, jak si udržet zaměstnání. Rozhodně pro lidi v této etapě života vzdělání není prioritou, ale uvědomují

si jeho významnost v souvislosti s výchovou svých dětí. Pro nejstarší generaci již vzdělání ztrácí svoji hodnotu úplně. Určitě si uvědomují, že je vzdělávání se důležité, ale hlavně pro mladé lidi. Pro tuto generaci starších lidí se může vzdělání stát zábavou, vznikají univerzity třetího věku, kde se mohou senioři setkávat a učit se novým poznatkům.

Pravděpodobně nejmenší význam hodnotě vzdělávání přikládá skupina vyučených a bez maturity. Bohužel i děti pocházející z takových rodin nemají potřebu studovat, myslí si, že jim učení stejně k ničemu nepomůže a svůj volný čas chtějí trávit úplně jiným způsobem, než nad učebnicí.

Proto je důležité zajímat se o správnou výchovu svých dětí již od raného dětství, najít rovnováhu mezi jejich vlastními zájmy a tím, co vyžaduje společnost. Kolik rodičů si udělá večer čas a svým malým dětem před spaním přečte pohádku, daleko jednodušší je pro mnohé pustit pohádku v TV. A přitom čtení knížek, návštěva výstavy nebo divadla dává dětem základ vzdělávání, na kterém budou stavět po celý svůj život.

3 Průzkum hodnoty vzdělání v očích české veřejnosti

3.1 Metodika průzkumu

Hlavním cílem této bakalářské práce je bylo zjistit, jaký význam přiřkládají lidé různých věkových skupin hodnotě vzdělání a provést srovnání názoru hodnotu vzdělání u těchto skupin respondentů. Jak již bylo zmíněno v teoretické části práce, hodnotový systém každého jedince se může vlivem různých okolností v průběhu života měnit. Jiný význam přiřkládá hodnotě vzdělání dospívající mládež, jiný názor na vzdělání má člověk středního věku nebo senioři.

Respondenti průzkumu jsou náhodně vybraní jedinci různých věkových skupin, kteří žijí v okrese Znojmo. Dotazníky byly zpracovány pro tři věkové kategorie dotazovaných.

1. Skupina – respondenti do 25 let
2. Skupina – respondenti od 26 – do 64 let
3. Skupina – respondenti od 65 let

Prvních 11 otázek bylo stejných pro všechny kategorie, aby bylo možné analyzovat rozdíly ve vnímání významu vzdělání s přihlédnutím na věk respondentů a jejich nejvyšší dosažené vzdělání. Zbývající otázky v dotaznících byly specifické pro každou věkovou skupinu, protože jsem se v nich snažila zohlednit specifika dané skupiny.

1. Skupina respondentů do 25 let odpovídala celkem na 18 otázek
2. Skupina respondentů od 26-64 let odpovídala celkem na 20 otázek
3. Skupina respondentů od 65 let odpovídala celkem na 19 otázek

Zpracované dotazníky byly anonymní, distribuci jsem provedla většinou mezi svými známými a kolegy v zaměstnání. Nerozlišovala jsem, zda je odpovídající muž či žena, rozhodující byl věk. Respondenti měli možnost označit vybrané odpovědi zakroužkováním, s možností zvolit jednu či více odpovědi. V otázkách 10 a 11 společně všem věkovým kategoriím, v otázce 7 pro věkovou kategorii do 25 let a v otázce 9 pro věkovou kategorii od 26 – 64 let, měli respondenti stupnicí 1 – 10 zhodnotit, které nabízené možnosti považují za nejdůležitější. Jak se ukázalo, právě tyto otázky byly pro respondenty nejobtížnější.

Průzkum byl realizován od ledna do března roku 2012. Distribuci dotazníků jsem zajišťovala osobně. Respondentům jsem vysvětlila smysl svého výzkumu a případné dotazy jsem předem podrobněji vysvětlila. V každé věkové skupině respondentů jsem rozdala 50 dotazníků a jejich návratnost byla 100%. Dotazníky jsou přílohou mé bakalářské práce. Na základě vypracovaných dotazníků vychází stanovené hypotézy, které budou tímto šetřením ověřeny či vyvráceny.

H1: Skupina respondentů do 25 let nepřikládá vzdělání tak velký význam, jako skupina respondentů ve věku od 26 do 64 let

H2: Rodiče podporují své děti ve studiu, snaží se, aby jejich dítě dosáhlo co nejvyššího vzdělání.

3.2 Otázky pro všechny věkové kategorie

Tab. 1 Nejvyšší dosažené vzdělání

	Do 25 let	26 - 64 let	Od 65
Základní vzdělání	16	2	16
Odborné učiliště s maturitou	3	2	0
Odborné učiliště bez maturity	0	16	22
Středoškolské	31	24	10
Vysokoškolské	0	2	2
Celkem odpovědělo	50	50	50

V otázce „**jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání**“ bylo zjišťováno nejvyšší dosažené vzdělání u všech věkových kategorií respondentů. Z odpovědí vyplývá, že ve věkové kategorii **od 65 let** se **středoškolské** vzdělání vyskytuje ve **20%**, **vysokoškolské** pouze ve **4%**, největší skupinu tvoří lidé, kteří vystudovali **odborné učiliště bez maturity**, a to je **44%** respondentů.

Skupina dotazovaných ve věkové kategorii **26-64 let** uvedla nejčastěji nejvyšší dosažené vzdělání **středoškolské**, celkem takto odpovědělo **48%** dotazovaných.

Respondenti věkové kategorie do **25 let** uvedli nejčastěji jako nejvyšší dosažené vzdělání **středoškolské**, ale předpokládám, že mnoho z nich pokračuje studiem na vysoké škole. Z uvedených odpovědí, je zřejmé, že vzdělání během posledních let nabývá na významu, vzhledem k tomu, že narůstá počet lidí s minimálně středoškolským vzděláním, oproti tomu, odborné učiliště bez maturity se ve skupině respondentů do 25 let nevyskytlo ani jednou.

Tab. 2 Nejvyšší dosažené vzdělání otce

	Do 25 let	26 – 64 let	Od 65 let
Základní vzdělání	0	8	22
Odborné učiliště s maturitou	0	0	0
Odborné učiliště bez maturity	17	14	19
Středoškolské	28	25	8
Vysokoškolské	5	3	1
Vyšší odborné	0	0	0
Celkem odpovědělo	50	50	50

V otázce „nejvyšší dosažené vzdělání Vašeho otce“, bylo mým cílem zjistit, zda dosažené vzdělání rodičů je ve většině případů nižší ve věkové kategorii **nad 65 let**, což výsledky dokazují. V této věkové kategorii dosáhlo: **44 % otců - základní vzdělání, 38% otců - odborné učiliště bez maturity, 16 % otců - středoškolské vzdělání, 2 % otců - vysokoškolské.**

Ve věkové kategorii **od 26-64 let** je vzdělání otců již vyšší a to: **16% otců – základní vzdělání, 28% otců – odborné učiliště bez maturity, 50 % otců – středoškolské vzdělání, 6% otců – vysokoškolské vzdělání.**

Ve věkové kategorii **do 25 let** je vzdělání otce většinou **středoškolské a to:56 %, odborné učiliště bez maturity uvedlo 34% a vysokoškolského vzdělání dosáhlo 10% otců dotazovaných osob.**

Tab. 3 Nejvyšší dosažené vzdělání matky

	Do 25 let	26 – 64 let	Od 65 let
Základní	0	9	26
Odborné učiliště s maturitou	0	0	0
Odborné učiliště bez maturity	17	19	17
Středoškolské	30	18	6
Vysokoškolské	3	3	1
Vyšší odborné	0	1	0
Celkem odpovědělo	50	50	50

V otázce „nejvyšší dosažené vzdělání Vaší matky“ bylo mým cílem zjistit, zda dosažené vzdělání rodičů je ve většině případů nižší ve věkové kategorii **nad 65 let**, což výsledky dokazují, stejně jako u otců. Ve věkové kategorii nad 65 let dosáhlo: **52% matek - základní vzdělání, 34% matek - odborné učiliště bez maturity, 12 % matek - vzdělání středoškolské a 2 % matek – vysokoškolské vzdělání.**

Ve věkové kategorii **od 26-64 let** je vzdělání matek již také vyšší a to: **18% matek – základní vzdělání, 38% matek – odborné učiliště bez maturity, 36% matek – středoškolské vzdělání, 6% matek – vysokoškolské vzdělání.**

Ve věkové kategorii **do 25 let** je vzdělání matky většinou **středoškolské a to:**

60 % matek, 34% matek - odborné učiliště bez maturity, 6% matek -dosáhlo vysokoškolského vzdělání

Tab. 4 Hodnocení důležitosti vzdělání

	Do 25	26 – 64	Od 65
Vzdělání je velice důležité, záleží na něm budoucnost každého člověka	32	21	27
Vzdělání je důležité, ale není mojí životní prioritou	12	29	23
Vzdělání není vůbec důležité	1	0	0
Celkem odpovědělo	50	50	50

V otázce „**hodnocení důležitosti vzdělání**“ bylo úkolem zjistit, která věková skupina dotazovaných považuje vzdělání za nejdůležitější. Z uvedených odpovědí vyplývá, že respondenti **do 25 let** považují vzdělání za **velmi důležité, uvědomují si, že na něm závisí jejich budoucí život**. Na tuto otázku odpovědělo **64 %** dotazovaných

Pro **24%** dotazovaných je **vzdělání sice důležité, ale není jejich životní prioritou**. Pouze **2%** respondentů **považují vzdělání za nedůležité**.

Skupina respondentů **od 26-64 let** považuje **vzdělání za prioritu a myslí si, že na něm závisí budoucnost každého člověka v 42%**, **Vzdělání není prioritou pro 58% dotazovaných**.

Věková kategorie **od 65 let** považuje budoucí život **vzdělání za důležité a myslí si, že na něm závisí v 54%**, **46% dotazovaných si myslí, že vzdělání je důležité, ale není pro ně životní prioritou**.

Tab. 5 Smysl vzdělání

	Do 25 let	26 - 64 let	Od 64let let
Zajistí mi lepší práci	18	24	10
Je zárukou lepšího finančního ohodnocení v zaměstnání	19	19	13
Stoupne moje hodnota v očích okolní veřejnosti	8	4	9
Pocit vlastního uspokojení	4	3	18
Vzdělání nemá žádný smysl	1	0	0
Celkem odpovědělo	50	50	50

V otázce **týkající se smyslu vzdělání** bylo mým cílem zjistit, zda různé věkové kategorie vnímají smysl vzdělání stejně. Z uvedených odpovědí, je zřejmé, že mladší generace si uvědomuje, že vzdělání jim pomůže zajistit lepší práci a lepší finanční ohodnocení.

v zaměstnání. Zatímco nejstarší generace dotazovaných vidí smysl vzdělání i v tom, že se studuje pro pocit vlastního uspokojení.

Respondenti **do 25 let** považují smysl vzdělání v tom, že jim **zajistí lepší práci v 36%, pro 38% dotazovaných je vzdělání zárukou vyššího finančního ohodnocení.**

Respondenti **od 26-64 let** považují smysl vzdělání v tom, že jim **zajistí lepší práci v 48 % a zárukou vyššího finančního ohodnocení je vzdělání pro 38% dotazovaných.**

Respondenti věkové kategorie **od 65 let** si v **36%** myslí, že **studovat se má pro pocit vlastního uspokojení, 20% dotazovaných** považuje vzdělání za **záruky lepší práce a pro 26% dotazovaných je vzdělání zárukou vyššího finančního ohodnocení.**

Tab. 6 Vzdělání a jeho vliv na lepší uplatnění na trhu práce

	Do 25 let	26 – 64 let	Od 65 let
ano	40	41	39
ne	10	9	11
Celkem odpovědělo	50	50	50

V otázce týkající se **vzdělání a jeho vlivu na lepší uplatnění na trhu práce** odpověděli všichni dotazovaní všech věkových kategorií téměř shodně. Většina si myslí, že **vyšší vzdělání má vliv při uplatnění člověka na trhu práce**. Respondenti **do 25 let** takto odpověděli v **80%**, respondenti ve věkové skupině **od 26 – 64 let** si toto myslí v **82%** a skupina dotazovaných ve věkové kategorii **od 65 let** kladně odpověděla v **78%**.

Tab. 7 Vliv vzdělání na výši příjmů

	Do 25 let	26-64 let	Od 65 let
ano	37	32	29
ne	13	18	21
Celkem odpovědělo	50	50	50

V otázce zkoumající **vliv vzdělání na výši příjmů v zaměstnání** se také většina respondentů všech věkových kategorií přiklonila ke kladné odpovědi. To, že má **vyšší vzdělání vliv na výši příjmů** si myslí **76%** respondentů věkové kategorie **do 25 let**, **64%** respondentů věkové kategorie **od 26 – do 64 let** a **58%** respondentů věkové kategorie **od 65 let**.

Tab. 8 Vliv vzdělání na okolí respondenta

	Do 25 let	26-64 let	Od 65 let
ano	26	27	33
ne	24	13	17
Celkem odpovědělo	50	50	50

V otázce „**má vzdělání vliv na to, jak Vás lidé vnímají**“ odpověděla kladně většina respondentů. Největší počet kladných odpovědí se vyskytl ve skupině respondentů **od 65 let a to 66%**. Ve věkové kategorii **od 26 – do 64 let** odpovědělo kladně **54%** dotazovaných a ve věkové kategorii **do 25 let** odpovědělo kladně **52%** dotazovaných. Z těchto odpovědí vyplývá, že starší generace si stále vzdělání váží i z hlediska toho, že vyšší vzdělání člověku zajišťuje vyšší sociální status.

Tab. 9 Hodnocení kvality dnešního českého školství

	Do 25 let	26- 64 let	Od 65 let
Velmi dobrá	0	6	2
Spíše dobrá	27	26	27
Spíše špatná	23	16	18
Velmi špatná	0	2	3
Celkem odpovědělo	50	50	50

V otázce týkající se **kvality dnešního školství** se všechny věkové kategorie respondentů shodly v tom, že kvalita dnešního českého školství je spíše dobrá. Respondenti **do 25 let** si toto myslí v **54%**. Respondenti věkové kategorie **od 26 – 64 let** odpověděli takto v **52%**, a respondenti věkové kategorie **od 65 let** v **54%**.

Vyberte z těchto zaměstnání ty, které považujete za nejlukrativnější

V otázce týkající se **hodnocení zaměstnání z hlediska lukrativnosti** se ukázalo, že pro respondenty není jednoduché určit přesné pořadí lukrativních či méně lukrativních zaměstnání. Z tohoto důvodu jsme se s respondenty v některých případech dohodli, že stačí označit tři, podle jejich názoru, nejlukrativnější a tři nejméně lukrativní zaměstnání.

Respondenti do 25 let

Tab. 10 Hodnocení lukrativnosti zaměstnání, respondenti do 25 let

Nejlukrativnější	Nejméně lukrativní
lékař	prodavač
manažer	zedník
Profesionální sportovec	instalatér

Respondenti ve věkové kategorii od 26 do 64 let

Tab. 11 Hodnocení lukrativnosti zaměstnání, respondenti od 26 do 64 let

Nejlukrativnější	Nejméně lukrativní
lékař	prodavač
manažer	úředník
politik	číšník

Věková skupina respondentů od 65 let

Tab. 12 Hodnocení lukrativnosti zaměstnání, respondenti od 65 let

Nejlukrativnější	Nejméně lukrativní
lékař	prodavač
manažer	zedník
politik	instalatér

Z provedeného průzkumu vyplývá, že za **nejlukrativnější zaměstnání** většina dotazovaných považuje povolání **lékaře**, ten se objevil ve všech kategoriích. Dále se umístil **manažer a politik**. Pouze ve věkové kategorii **do 25 let** respondenti volili místo povolání politik na **třetí místo profesionálního sportovce**. Za **nejméně lukrativní** považují téměř všichni dotazovaní povolání **prodavač, zedník, instalatér**. Pouze ve věkové kategorii respondentů **od 26 – do 64 let** se na posledních příčkách umístil **prodavač, úředník a číšník**. Tato skutečnost je, podle mého názoru, dána tím, že tato věková skupina dotazovaných má vlastní zkušenosti s řemeslníky a ví, že šikovného a zkušeného zedníka či instalatéra si lidé váží a takový člověk si může vydělat stejné peníze, jako člověk s vysokoškolským vzděláním.

Vyberte z těchto životních hodnot ty, které považujete za nejdůležitější, zejména na jaké místo v hodnotovém stupni řadíte vzdělání.

Otázka týkající se **seřazení životních hodnot** činila respondentům největší potíže. Pro naprostou většinu dotazovaných bylo velmi obtížné seřadit hodnoty od nejdůležitějších po ty nejméně důležité. Proto jsme se dohodli, že životní hodnoty seřadí pouze, jako tři pro ně nejdůležitější a tři nejméně důležité a hodnotu vzdělání přiřadí buď do horní části hodnot či do spodní části životních hodnot, aby bylo zřejmé, do jaké polohy hodnotu vzdělání řadí.

Věková skupina respondentů do 25 let

Tab. 13 Životní hodnoty, respondenti do 25 let

Nejdůležitější životní hodnoty	Nejméně důležité životní hodnoty
zdraví	víra
vzdělání	peníze
láska	poctivost

Hodnotu vzdělání přiřadili respondenti do 25 let na horní příčku hodnotového žebříčku.

Věková skupina respondentů od 26 do 64 let

Tab. 14 Životní hodnoty, respondenti od 26 do 64 let

Nejdůležitější životní hodnoty	Nejméně důležité životní hodnoty
zdraví	víra
spokojená rodina	peníze
práce	poctivost

Hodnota vzdělání se umístila v horní části uvedených životních hodnot.

Skupina respondentů od 65 let

Tab. 15 Životní hodnoty, respondenti od 65 let

Nejdůležitější životní hodnoty	Nejméně důležité životní hodnoty
zdraví	víra
spokojená rodina	peníze
práce	vzdělání

Hodnotu vzdělání skupina respondentů od 65 let přiřadila mezi tři nejméně důležité. Z výsledků vyplývá, že nejmenší význam vzdělání přikládají respondenti ve věku od 65 let. Vzdělání je důležité pro mladé lidi a pro střední generaci, z důvodu zajištění pracovní příležitosti a pro nejmladší respondenty je vzdělání součástí životního stylu, pomoc při budování kariéry a zajištění budoucnosti. Tím se nepotvrdila hypotéza č.1, že pro mladé lidi není vzdělání tak významnou složkou, jako pro starší generace.

Hodnocení životních hodnot je pro respondenty obtížné, zejména z toho důvodu, že těžko určují, které hodnoty by měli upřednostnit. Všechny se jim zdají důležité. Ale ukázalo se, že pro většinu lidí jsou na prvních místech hodnoty, jako jsou spokojená rodina a zdraví. Hodnota vzdělání se umístila u prvních dvou věkových skupin v horní polovině hodnotového žebříčku, pouze ve skupině respondentů od 65 let se hodnota vzdělání umístila v dolní polovině hodnotové stupnice. Tato skutečnost je dána tím, že mladší respondenti si uvědomují, že vzdělání jim může pomoci uplatnit se na pracovním trhu, vzdělání je pro ně jedním z faktorů, které mohou ovlivnit jejich budoucnost, ale i přesto jsou hodnoty zdraví a spokojená rodina jsou pro dotazované důležitější. Lidé si uvědomují, že zdraví se nedá ničím nahradit a úspěchy v zaměstnání, kariéra a finanční ohodnocení, kterému se jim mohlo díky vyššímu vzdělání dostat, by asi nevyměnili za spokojenou a šťastnou rodinu.

3.3 Otázky rozdílné pro jednotlivé kategorie respondentů

3.3.1 Otázky pro respondenty do 25 let

Pokud studujete, jakou školu?

Tab. 16 Úroveň vzdělání, respondenti do 25 let

Typ školy	Počet respondentů
Základní škola	0
Střední škola	11
Gymnázium	3
Odborné učiliště s maturitou	6
Odborné učiliště bez maturity	0
Vyšší odborná škola	1
Vysoká škola	19
Nestuduji	10

Otázka „**Pokud studujete, jakou školu**“ ukázala, že **38% respondentů studuje vysokou školu, 22% respondentů studuje střední školu, 6% respondentů studuje gymnázium a 2% respondentů studuje vyšší odbornou školu, 22% respondentů navštěvuje odborné učiliště ukončené maturitou a z celkového počtu respondentů 20% již nestuduje.** Z uvedených výsledků vyplývá, že většina dotazovaných studuje, což vypovídá o zájmu o vzdělávání se.

V jaké míře ovlivnili rodiče volbu Vašeho studia?

Tab. 17 Míra vlivu rodičů na výběr studia

Míra vlivu rodičů	Počet respondentů
Rodiče mají-měli na volbu mého studia velký vliv	14
Rodiče nemají-neměli na volbu mého studia žádný vliv	4
Rodiče mi radí-radili, ale rozhodující je můj názor	32
Celkem odpovědělo	50

Otázka týkající se **míry vlivu rodičů na výběr studia dítěte** ukázala, že pouhých **8%** dotazovaných uvedlo, že je **rodiče vůbec neovlivnili**. **28% respondentů** uvedlo, že **rodiče měli na volbě jejich studia velký vliv** a **64 %** dotazovaných si od rodičů **nechalo poradit, ale rozhodující byl jejich názor**.

Z uvedených výsledků vyplývá, že naprostá většina rodičů se zajímá o budoucnost a studium svých dětí, záleží jim na tom, aby jejich dítě studovalo. Tím byla potvrzena hypotéza č. 2, že rodiče podporují své děti ve studiu, snaží se, aby jejich dítě dosáhlo co nejvyššího vzdělání.

Při výběru školy Vás nejvíce ovlivnili

Tab. 18 Faktory ovlivňující výběr školy

Faktory	Počet respondentů
rodiče	40
kamarádi	5
škola a učitelé	3
média	0
ostatní (např. koníček)	2
Celkem odpovědělo	50

I otázka „ **kdo Vás nejvíce ovlivnil při výběru školy**“ ukázala na značný **vliv rodičů**, ti ovlivnili volbu školu svých dětí **v 80%**. **Kamarádi** ovlivnili volbu studia dítěte **v 10%**, **škola a učitelé** měli na respondenty vliv **v 6%** a **4%** dotazovaných pomohl při výběru školy **koníček či záliba**.

Proč chcete studovat a dosáhnout vyššího vzdělání

Tab. 19 Důvody pro studium vysoké školy

Důvody pro studium	Počet respondentů
Protože doufám, že lépe najdu pracovní uplatnění	43
Protože chci získat vysokoškolský titul	5
Protože si to přejí rodiče	0
Nechci studovat	2
Celkem odpovědělo	50

V otázce, která se zabývala důvody, **proč lidé chtějí studovat**, se ukázalo, že většina respondentů **vidí hodnotu vzdělání v tom, že jim může pomoci při uplatnění na trhu práce**. Z celkového počtu respondentů takto odpovědělo **86%** dotazovaných.

Byl (a) byste ochotný (á) za vzděláním vycestovat do zahraničí

Tab. 20 Ochota cestovat za vzděláním

Ochota cestovat	Počet respondentů
ano	35
ne	15
Celkem odpovědělo	50

V otázce „byl (a) byste ochotný (á) kvůli vzdělání cestovat do zahraničí“ odpovědělo kladně 70% respondentů. 30% dotazovaných by za vzděláním do zahraničí necestovalo.

Byl (a) byste ochotný (á) za vzdělání platit

Tab. 21 Vztah k placenému školství

Ochota platit za vzdělání	Počet respondentů
ano	38
ne	12
Celkem odpovědělo	50

V otázce, která je v současné době aktuální a to „ochota platit školné“, odpověděla naprostá většina respondentů kladně. 76% dotazovaných je ochotno za vzdělání platit.

Z vlastní zkušenosti zhodnoťte, na který vyučovací předmět by měly být kladeny ve škole větší nároky (který předmět člověk nejvíce potřebuje v životě)

Tab. 22 Hodnocení důležitosti předmětů

Nejdůležitější předměty	Nejméně důležité
Cizí jazyky	Tělesná výchova
Český jazyk	Chemie
Informatika a výpočetní technika	Fyzika

Otázka „hodnocení významnosti vyučovacích předmětů“ ukázala, že respondenti přiřkládají větší význam předmětům, jako jsou **cizí jazyky, český jazyk a informatika a výpočetní technika**

Odpovědi na tuto otázku dokazují, že si respondenti uvědomují, že v současné společnosti je znalost českého jazyka, cizích jazyků a informatiky a výpočetní techniky velice důležitá, a to i vzhledem k možnostem studovat nebo pracovat v zahraničí.

3.3.2 Otázky pro respondenty ve věkové kategorii od 26 – do 64 let Pokud studujete, jakou školu?

Tab. 23 Vzdělání, respondenti od 26 do 64 let

Typ školy	Počet respondentů
Gymnázium	0
Střední škola	0
Odborné učiliště s maturitou	0
Odborné učiliště bez maturity	0
Vysoká škola	6
Vyšší odborná škola	0
Celkem odpovědělo	50

Otázka“ **pokud studujete, jakou školu**“ ukázala, že v tomto věku studuje **12%** respondentů **vysokou školu**.

Vysokou školu v tomto věku většinou studují lidé, pro které je doplnění si vzdělání podmínkou pro udržení si pracovní pozice.

Pokud máte děti, jakou školu studují nebo studovali

Tab. 24 Výběr typu školy u dětí respondentů, respondenti od 26 do 64 let

Typ školy	Počet respondentů
Základní škola	14
Střední škola	13
Gymnázium	12
Odborné učiliště bez maturity	1
Odborné učiliště s maturitou	4
Vyšší odborná škola	2
Vysoká škola	19
Celkem odpovědělo	50

V otázce týkající se **vzdělání dětí** respondentů výsledky ukazují, že **38%** dětí dosáhlo vysokoškolského vzdělání, **4%** vyšší odborné, **8%** dětí studuje nebo studovalo odborné učiliště s maturitou, **2%** odborné učiliště bez maturity **44%** dětí gymnázium a **26%** dětí studovalo nebo studuje střední školu.

Byli byste ochotni za vzdělání svých dětí platit

Tab. 25 Ochota rodičů platit za vzdělání svých dětí

Ochota platit za vzdělání	Počet respondentů
ano	40
ne	10
Celkem odpovědělo	50

V otázce „ochoty platit za vzdělání svých dětí“ se **kladně** vyjádřilo **80%** respondentů, za vzdělání svých dětí **není ochotno platit 20%** respondentů.

Pokud by Vaše dítě mělo možnost studovat v zahraničí, podporovali byste je v tomto rozhodnutí.

Tab. 26 Ochota podpořit děti při studiu v zahraničí

Podpora dětí při studiu v zahraničí	Počet respondentů
ano	38
ne	12
Celkem odpovědělo	50

Otázka týkající se **podpory dětí při možnosti studia** v zahraničí ukázala, že **76%** respondentů by své dítě ve studiu v zahraničí **podpořilo** a **24%** by studium svých dětí v zahraničí **nepodpořilo**.

Stalo se Vám někdy, že bylo Vaše vzdělání považováno za nedostačující

Tab. 27 Dostatečnost vzdělání, respondenti od 26 do 64 let

Nedostačující vzdělání	Počet respondentů
ano	15
ne	35
Celkem odpovědělo	50

V otázce „**stalo se Vám někdy, že bylo Vaše vzdělání považováno za nedostačující, limitovalo Vás např. při hledání pracovního místa**“ odpovědělo **30%** respondentů **kladně**, pro **70%** dotazovaných jejich vzdělání **nebylo nikdy** považováno za **nedostačující**, což může být dáno tím, že člověk se při hledání pracovního místa poohlíží pouze po takových profesích, na které stačí jeho kvalifikace, čímž se mu nemůže stát, že by neměl pro danou profesi dostatečné vzdělání.

Jste spokojeni s úrovní vzdělání, jakou jste dosáhli

Tab. 28 Spokojenost s úrovní dosaženého vzdělání

Spokojenost s úrovní vzdělání	Počet respondentů
ano	29
ne	21
Celkem odpovědělo	50

V otázce „jste spokojeni s úrovní vzdělání, jakou jste dosáhli“ odpovědělo **58%** respondentů **kladně**, **42%** respondentů **není** se svým dosaženým vzděláním **spokojeno**. To dokazuje, že lidé si během svého života ověřili, že vzdělání je důležitou a významnou hodnotou.

Po zkušenostech, které v životě máte, myslíte si, že jste měli studovat a snažit se dosáhnout vyššího vzdělání

Tab. 29 Nedostačující vzdělání, respondenti od 26 do 64 let

Potřeba více studovat	Počet respondentů
ano	38
ne	12
Celkem odpovědělo	50

V této otázce odpovědělo **76%** respondentů, že po zkušenostech, které v životě mají, by **rádi dosáhli vyššího vzdělání**. **24%** dotazovaných odpovědělo, že **by nestudovali**.

Jaká byla kvalita školství v době Vašeho studia

Tab. 30 Kvalita školství v době studia, respondenti od 26 do 64 let

Kvalita školství v době studia	Počet respondentů
Velmi dobrá	12
Spíše dobrá	27
Spíše špatná	5
Velmi špatná	0
Celkem odpovědělo	50

V otázce **hodnocení kvality v době Vašeho studia**, hodnotí respondenti kvalitu studia jako **spíše dobrou v 54%, 24%** dotazovaných odpovědělo, že kvalita studia byla **velmi dobrá a 10%** respondentů si myslí, že kvalita studia byla **spíše špatná**.

Z vlastní zkušenosti zhodnoťte, na který vyučovací předmět by měly být kladeny ve škole větší nároky (který předmět člověk nejvíce v životě potřebuje)

Tab. 31 Zhodnocení důležitosti předmětů

Nejdůležitější předměty	Nejméně důležité
Matematika	Chemie
Český jazyk	Fyzika
Cizí jazyky	Tělesná výchova

V této otázce respondenti vyhodnotili za **nejdůležitější** předměty **matematiky, cizí jazyky a český jazyk**. Za nejméně důležité považují předměty tělesná výchova, chemie, fyzika. Tyto odpovědi jasně dokazují, že lidé si myslí, že v současná doba vyžaduje stále větší znalosti v oblastech cizích jazyků, matematiky a dobré znalosti mateřského jazyka by měly být samozřejmostí.

3.3.3 Otázky pro respondenty věkové skupiny od 65 let Pokud máte děti, jakou školu studují nebo studovali

Tab. 32 Výběr typu školy u dětí respondentů, respondenti od 65 let

Typ školy	Počet respondentů
Základní škola	0
Střední škola	28
Gymnázium	0
Odborné učiliště bez maturity	10
Odborné učiliště s maturitou	6
Vyšší odborná škola	0
Vysoká škola	6
Celkem odpovědělo	50

Otázka“Pokud máte děti, jakou školu studovaly nebo studují“ ukázala, že 56% dětí dotazovaných má středoškolské vzdělání, 20% odborné učiliště bez maturity, 12% odborné učiliště s maturitou a 12% dětí vystudovalo vysokou školu.

Jaká byla kvalita školství v době Vašeho studia

Tab. 33 Kvalita školství v době studia, respondenti od 65 let

Kvalita školství v době studia	Počet respondentů
Velmi dobrá	17
Spíše dobrá	29
Spíše špatná	4
Velmi špatná	0
Celkem odpovědělo	50

V otázce hodnocení kvality školství v době studia zhodnotilo 34% respondentů kvalitu studia jako velmi dobrou, 58% spíše dobrou, 8% hodnotí kvalitu školství jako spíše špatnou.

Myslíte si, že dnešní studenti mají ke studiu lepší podmínky, než jste měli Vy?

Tab. 34 Podmínky dnešních studentů ke studiu

Podmínky dnešních studentů jsou lepší	Počet respondentů
ano	37
ne	13
Celkem odpovědělo	50

V otázce **porovnání podmínek studentů v dnešní době a v době Vašeho studia** odpovědělo **74%** dotazovaných, že si myslí, že **dnešní podmínky ke studiu jsou lepší, než v době, kdy studovali dotazovaní.**

Myslíte si, že jsou na dnešní studenty kladeny vyšší nároky, než byly kladeny na Vás v době Vašeho studia?

Tab. 35 Nároky na dnešní studenty

Vyšší nároky na studenty	Počet respondentů
ano	42
ne	8
Celkem odpovědělo	50

Odpovědi na tuto otázku ukázaly, že **84%** dotazovaných si myslí, že studium v dnešní době **je náročnější**, než bylo v době studia respondentů.

Myslíte si, že dnešní vzdělání s maturitou má stejnou hodnotu, jako mělo v době Vašeho studia

Tab. 36 Hodnota vzdělání v průběhu času

Stejná hodnota vzdělání v průběhu času	Počet respondentů
ano	6
ne	44
Celkem odpovědělo	50

V otázce **porovnání hodnoty maturitního vzdělání dnešního a v době studia respondentů**, odpovědi ukázaly, že **88%** dotazovaných si myslí, že **klesla hodnota maturitního vzdělání**, což by mohlo být dáno tím, že starší lidé dříve pracovali na pozicích s maturitním vzděláním a dnes je mnohdy na stejné místo požadováno vzdělání vysokoškolské.

Jste spokojeni s úrovní vzdělání, jakou jste dosáhli?

Tab. 37 Spokojenost respondentů s úrovní vzdělání

Spokojenost respondentů s úrovní vzdělání	Počet respondentů
ano	27
ne	23
Celkem odpovědělo	50

V otázce **“jste spokojeni s úrovní vzdělání, jakou jste dosáhli**, odpovědělo **54%** dotazovaných **kladně** a **46% záporně**. Dříve nebylo vzdělání tak dostupné, jako je v současné době a mnozí lidé nemohli studovat a proto nejsou se svým dosaženým vzděláním spokojeni.

Stalo se Vám někdy, že bylo Vaše vzdělání považováno za nedostačující, limitovalo Vás např. při hledání pracovního místa

Tab. 38 Nedostačující vzdělání, respondenti od 65 let

Nedostačující vzdělání	Počet respondentů
ano	31
ne	19
Celkem odpovědělo	50

Na otázku, **zda bylo někdy dosažené vzdělání respondenta považováno za nedostačující**, odpovědělo **kladně 62%** dotazovaných. Svě vzdělání považuje za **dostačující 38%** respondentů. Většina respondentů se tedy někdy setkala s tím, že jejich vzdělání je limitovalo např. při hledání zaměstnání.

Po zkušenostech, které v životě máte, myslíte si, že jste měli studovat a snažit se dosáhnout vyššího vzdělání

Tab. 39 Snaha dosáhnout vyššího vzdělání, respondenti od 65 let

Snaha dosáhnout vyššího vzdělání	Počet respondentů
ano	36
ne	14
Celkem odpovědělo	50

Na tuto otázku odpovědělo **kladně 72%** dotazovaných, což vypovídá o tom, že i starší lidé si uvědomují, jak moc je vzdělání v životě důležité v osobním i profesním životě.

Závěr

Bakalářskou práci s názvem „Hodnota vzdělání v očích české veřejnosti“ jsem si vybrala i proto, že jsem začala ve svých pětatřiceti letech studovat vysokou školu. Rozhodla jsem se studovat v době, kdy se na mém pracovišti začala řešit otázka propouštění. Uvědomila jsem si, že v současné době, kdy je na pracovištích různých úřadů vyžadováno vysokoškolské vzdělání, těžko bych se mohlo s maturitním vysvědčením o nějakou takovou práci ucházet. V době, kdy jsem mohla po ukončení střední školy zvládnout studium školy vysoké jednoduše, mi vysokoškolské vzdělání nepřipadalo tak důležité. Podle sebe jsem tedy předpokládala, že i dnešní děti nebo i maturanti nepřikládají vzdělání, tak velký význam, že hodnotu vzdělání si člověk uvědomí až časem s nabytými životními zkušenostmi.

Během průzkumu, který jsem uskutečnila, se tato skutečnost nepotvrdila. Odpovědi dotazovaných ukázaly, že dnešní mladí lidé si hodnotu vzdělání uvědomují a považují vzdělání za velice důležité pro svůj budoucí život, uvědomují si, že dosažené vzdělání je významným faktorem, který ovlivňuje úspěšnost člověka v jeho profesním životě a finančním ohodnocením.

Některé otázky průzkumu byly zaměřené na to, jak velkou měrou rodiče ovlivňují zájem svých dětí o studium. Z odpovědí vyplývá, že většina rodičů má velký zájem na budoucím vzdělání svých dětí, čímž byla dokázána hypotéza č. 2.

Hodnota vzdělání v očích veřejnosti v současné době nabývá na významu, lidé jsou si vědomi toho, že vzdělání má smysl a to nejen vzhledem k přihlédnutí k profesnímu hledisku. Podle výzkumu agentury TNS AISA má vzdělání vliv i na to, zda se člověk cítí v životě šťastný a spokojený. Čím vyšší vzdělání, tím spokojenost roste. Mezi středoškoláky s maturitou a vysokoškoláky je spokojeno šest z deseti, mezi vyučenými ze stejného počtu jen tři. (www.idnes.onadnes, 2012)

Resumé

Bakalářská práce na téma „Hodnota vzdělání v očích české veřejnosti“ je rozdělena do tří kapitol. Zabývá se hodnotou vzdělání s přihlédnutím k názoru rozdílných věkových skupin. Vymezuje pojem vzdělání, hodnoty, hodnota vzdělání.

Kapitola první se zabývá pojmem vzdělání a některými skutečnostmi, které s pojmem vzdělání souvisí, například významem vzdělání, hodnotou vysokoškolského diplomu, vztahem mezi vzděláním a příjmy či nezaměstnaností.

Kapitola druhá popisuje životní hodnoty člověka, to jak hodnoty vznikají, jak se dají různě dělit. Zabývá se individuálními a společenskými hodnotami, výchovou k hodnotám, rozepisují zde okolnosti, které mají vliv na hodnotovou výchovu, vznikem hodnotového systému. Důležitou součástí této kapitoly je popis hodnoty vzdělání.

Ve třetí kapitole se zabývám praktickou částí bakalářské práce, a to průzkumem názoru respondentů na vzdělání, školství a životní hodnoty s přihlédnutím k věku respondentů.

Anotace

Helebrantová, R. Value of education in the Czech Republic. Bachelor thesis, Brno, 2012.

Keywords

Education, life values, the importance of education, value of education, lead to education.

The submitted bachelor thesis is focused on a research of the meaning of values of education across all age categories. The main objective of this work is to analyze the perception of the value of education in connection with age difference of responding people. The work should serve to get an overview of human perception of Czech education company. In the theoretical part, the author will follow up the value of notes and family influence in shaping the values on their members.

Abstrakt

Helebrantová, R. Hodnota vzdělání v očích české veřejnosti. Bakalářská práce, Brno, 2012.

Tato práce se zabývá zkoumáním významu hodnoty vzdělání napříč věkovými kategoriemi. Hlavním cílem této práce je analýza vnímání hodnoty vzdělání v souvislosti s věkovým rozdílem dotazovaných. Práce by měla sloužit k tomu, aby člověk získal přehled o vnímání vzdělání českou společností. V teoretické části se autorka bude zabývat hodnotami společnosti a vlivem rodiny na utváření hodnot jejich členů.

Klíčová slova

Vzdělání, životní hodnoty, význam vzdělání, hodnota vzdělání, výchova k hodnotám.

Literatura a prameny

1. EYRE, L., EYRE, R. *Jak naučit děti hodnotám*. Vyd. 2. Překlad Ladislav S Dvořák. Praha: Portál, 2007, 156 s. Rádci pro rodiče a vychovatele. ISBN 978-80-7367-275-1.
2. KELLER, J., HRUŠKA, L., TVRDÝ. *Vzdělanostní společnost?: chrám, výtah a pojišťovna*. Vyd. 1. Praha: Sociologické nakladatelství, 2008, 183 s. Studie (Sociologické nakladatelství), 49. sv. ISBN 978-808-6429-786.
3. KELLER, J. *Tři sociální světy: sociální struktura postindustriální společnosti*. 2. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2011, 211 s. Studie (Sociologické nakladatelství). ISBN 978-80-7419-044-5 (BROŽ.).
4. KRAUS, B., SÝKORA, P. *Sociální pedagogika I*, Brno 2009
5. KRAUS, B., POLÁČKOVÁ, V. *Člověk - prostředí - výchova: k otázkám sociální pedagogiky*. Brno: Paido - edice pedagogické literatury, 2001, 199 s. ISBN 80-731-5004-2
6. KUCEROVÁ, S. *Člověk, hodnoty, výchova: kapitoly z filosofie výchovy*. Vyd. 1. Prešov: ManaCon, 1996, 231 s. ISBN 80-856-6834-3
7. PRUDKÝ, L. *Inventura hodnot: výsledky sociologických výzkumu hodnot ve společnosti České republiky*. 1. vyd. Praha: Academia, 2009, 341 s. Edice Novověk, sv. 6. ISBN 80-200-1751-8.
8. PRUDKÝ, L. *Studie o hodnotách*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009, 236 s. ISBN 978-807-3802-660.
9. PRŮCHA, J., WALTEROVÁ E., MAREŠ, J. *Pedagogický slovník*. 4. aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2008, 322 s. ISBN 978-807-3674-168.
10. PRŮCHA, J. *Perspektivy vzdělání*. 1. vyd. Praha: SPN, 1983. Pedagogická studie. ISBN 14-382-83.
11. SAK, P. MAREŠ, J. *Člověk a vzdělání v informační společnosti*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2007, 290 s. ISBN 978-80-7367-230-0.

12. SAK, P. *Proměny české mládeže: česká mládež v pohledu sociologických výzkumů*. Vyd. 1. Praha: Petrklíč, 2000, 291 s. ISBN 80-722-9042-8.
13. SYCHROVÁ, H. *O smyslu vzdělání*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1969. ISBN 14-006-69.
14. THOMPSON, K. *Klíčové citace v sociologii: hlavní myslitelé, pojmy a témata*. 1. vyd. Brno: Barrister, 2001. 268 s. ISBN 80-859-4768-4.
15. VACEK, P. *Rozvoj morálního vědomí žáků: metodické náměty k realizaci průřezových témat*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2008, 126 s. ISBN 978-80-7367-386-4.
16. BURIÁNEK, J. „Práce v hodnotovém kontextu české společnosti.“ Aktér, instituce, společnost :sborník k 65. narozeninám prof. PhDr. Miloslava Petruska, CSc2003. Praha: Karolinum.
17. HRABA J., MULLICK, R., VEČERNÍK, J., et al. *Vzdělání, ekonomická zkušenost a reformy v ČR*, Sociologický časopis,4/2000)
18. SIMONOVÁ N., SOUKUP, P. :*Reprodukce vzdělanostních nerovností v České republice*, Sociologický časopis/Czech Sociological Review, 2009, Vol. 45, No.5
19. VOJTÍŠKOVÁ K. *Školní úspěšnost a její (re)produkce na základní škole* Sociologický časopis CzechSociological Review, 2011, Vol. 47
20. <http://www.novinky.cz/kultura/salon/191866-jan-keller-i-vzdelani-muze-byt-k-uzitku.html>
21. <http://www.nuov.cz/situace-absolventu-na-trhu-prace-se-zhorsuje>
22. http://ona.idnes.cz/nejstastnejsi-jsou-v-cesku-remeslnici-nejmene-vyucene-padesatnice-1fa-/spolecnost.aspx?c=A120419_114650_spolecnost_jup
23. <http://www.znoj-tyden.cz/nezamestnanych-ubyla.a355.html?PHPSESSID=25b4e805c5d24db2ffc5be0be27c12bf>

Přílohy

Příloha č. 1 - anonymní dotazník, otázky pro respondenty do 25 let

Příloha č. 2 - anonymní dotazník, otázky pro respondenty od 26 – 64 let

Příloha č. 3 - anonymní dotazník, otázky pro respondenty od 65 let

Anonymní dotazník

Otázky pro respondenty do 25 let

(Legenda: odpovědi označte zakroužkováním, je možné zvolit jednu i více odpovědí)

1. Vaše nejvyšší dosažené vzdělání

- a) základní
- b) odborné učiliště s maturitou
- c) odborné učiliště bez maturity
- d) středoškolské
- e) vysokoškolské

2. Jaké je nejvyšší dosažené vzdělání Vašeho otce

- a) základní
- b) odborné učiliště s maturitou
- c) odborné učiliště bez maturity
- d) středoškolské
- e) vysokoškolské
- f) vyšší odborné

3. Jaké je nejvyšší dosažené vzdělání Vaší matky

- a) základní
- b) odborné učiliště s maturitou
- c) odborné učiliště bez maturity
- d) středoškolské
- e) vysokoškolské
- f) vyšší odborné

4. Jak moc je podle Vás vzdělání v životě důležité

- a) vzdělání je velice důležité, závisí na něm budoucnost každého člověka
- b) vzdělání je důležité, ale není mojí životní prioritou
- c) vzdělání není vůbec důležité

5. Jaký má podle Vás vzdělání v životě smysl

- a) zajistí mi lepší práci
- b) je zárukou lepšího finančního ohodnocení v zaměstnání
- c) stoupne moje hodnota v očích okolní veřejnosti
- d) pocit vlastního uspokojení
- e) vzdělání nemá žádný smysl

6. Znamená pro Vás vyšší vzdělání lepší uplatnění na trhu práce

- a) ano
- b) ne

7. Rovná se podle Vás vyšší vzdělání vyššímu finančnímu ohodnocení

- a) ano
- b) ne

8. Myslíte si, že má Vaše dosažené vzdělání vliv na to, jak Vás lidé vnímají

- a) ano
- b) ne

9. Jaká je podle Vás kvalita dnešního školství

- a) velmi dobrá
- b) spíše dobrá
- c) spíše špatná
- d) velmi špatná

10. Vyberte z těchto zaměstnání ty, které považujete za nejlukrativnější

Očíslujte je od čísla 1 - nejlukrativnější

a) lékař	
b) učitel	
c) manažer	
d) politik	
e) zedník	
f) prodavač	
g) číšník	
h) instalatér	
ch) úředník	
i) profesionální sportovec	

11. Vyberte z těchto životních hodnot ty, které považujete za nejdůležitější
Očíslujte je od čísla 1 - nejdůležitější

a) víra	
b) spokojená rodina	
c) vzdělání	
d) peníze	
e) zdraví	
f) láska	
g) poctivost	
h) práce	
ch) přátelství	
i) slušnost	

12. Pokud studujete, jaký druh školy

- a) základní školu
- b) střední školu
- c) gymnázium
- d) odborné učiliště s maturitou
- e) odborné učiliště bez maturity
- f) vyšší odbornou školu
- g) vysokou školu

13. V jaké míře ovlivnili rodiče volbu Vašeho studia

- a) rodiče mají-měli na volbu mého vzdělání velký vliv
- b) rodiče nemají-neměli na volbu mého vzdělání žádný vliv
- c) rodiče mi radí-radili, ale rozhodující je můj názor

14. Při výběru školy Vás nejvíce ovlivnili

- a) rodiče
- b) kamarádi
- c) škola a učitelé
- d) média
- e) ostatní (např. záliby, koníček)

15. Proč chcete studovat a dosáhnout vyššího vzdělání

- a) protože doufám, že lépe najdu pracovní uplatnění
- b) protože chci získat vysokoškolský titul
- c) protože si to přejí rodiče
- d) nechci studovat

16. Byl (a) byste ochotný(á) za vzděláním vycestovat do zahraničí

- a) ano
- b) ne

17. Byl (a) byste ochotný(á) si za vzdělání platit

- a) ano
- b) ne

18. Z vlastní zkušenosti zhodnoťte, na který vyučovací předmět by měly být ve škole kladeny větší nároky (který předmět člověk nejvíce potřebuje v profesním životě)

Očíslete je od č.1 - jako nejdůležitější

a) matematika	
b) informatika	
c) český jazyk	
d) cizí jazyky	
e) biologie	
f) chemie	
g) fyzika	
ch) občanská nauka (základy společenských věd)	
i) tělesná výchova	

Anonymní dotazník

Otázky pro respondenty od 26 let do 64 let

(Legenda: odpovědi označte zakroužkováním, je možné zvolit jednu i více odpovědí)

1. Vaše nejvyšší dosažené vzdělání

- a) základní
- b) odborné učiliště s maturitou
- c) odborné učiliště bez maturity
- d) středoškolské
- e) vysokoškolské

2. Jaké je nejvyšší dosažené vzdělání Vašeho otce

- a) základní
- b) odborné učiliště s maturitou
- c) odborné učiliště bez maturity
- d) středoškolské
- e) vysokoškolské
- f) vyšší odborné

3. Jaké je nejvyšší dosažené vzdělání Vaší matky

- a) základní
- b) odborné učiliště s maturitou
- c) odborné učiliště bez maturity
- d) středoškolské
- e) vysokoškolské
- f) vyšší odborné

4. Jak moc je podle Vás vzdělání v životě důležité

- a) vzdělání je velice důležité, závisí na něm budoucnost každého člověka
- b) vzdělání je důležité, ale není mojí životní prioritou
- c) vzdělání není vůbec důležité

5. Jaký má podle Vás vzdělání v životě smysl

- a) zajistí mi lepší práci
- b) je zárukou lepšího finančního ohodnocení v zaměstnání
- c) stoupne moje hodnota v očích okolní veřejnosti
- d) pocit vlastního uspokojení
- e) vzdělání nemá žádný smysl

6. Znamená pro Vás vyšší vzdělání lepší uplatnění na trhu práce

- a) ano
- b) ne

7. Rovná se podle Vás vyšší vzdělání vyššímu finančnímu ohodnocení

- a) ano
- b) ne

8. Myslíte si, že má Vaše dosažené vzdělání vliv na to, jak Vás lidé vnímají

- a) ano
- b) ne

9. Jaká je podle Vás kvalita dnešního školství

- a) velmi dobrá
- b) spíše dobrá
- c) spíše špatná
- d) velmi špatná

10. Vyberte z těchto zaměstnání ty, které považujete za nejlukrativnější

Očíslujte je od čísla 1 - nejlukrativnější

a)lékař	
b)učitel	
c) manažer	
d) politik	
e) zedník	
f) prodavač	
g) číšník	
h) instalatér	
ch) úředník	
i) profesionální sportovec	

11. Vyberte z těchto životních hodnot ty, které považujete za nejdůležitější

Očíslujte je od čísla 1 - nejdůležitější

a) víra	
b) spokojená rodina	
c) vzdělání	
d) peníze	
e) zdraví	
f) láska	
g) poctivost	
h) práce	
ch) přátelství	
i) slušnost	

12. Pokud studujete, jaký druh školy

- a) základní školu
- b) střední školu
- c) gymnázium
- d) odborné učiliště s maturitou
- e) odborné učiliště bez maturity
- f) vyšší odbornou školu
- g) vysokou školu

13. Pokud máte děti, jakou školu studovali-studují

- 1. dítě
- 2. dítě
- 3. dítě
- 4. dítě
- 5. dítě

14. Byl (a) byste ochotný(á) za vzdělání platit

- a) ano
- b) ne

15. Pokud by Vy nebo Vaše dítě mělo možnost studovat v zahraničí, podpořili byste toho rozhodnutí

- a) ano
- b) ne

16. Stalo se Vám někdy, že bylo Vaše vzdělání považováno za nedostačující, limitovalo Vás např. při hledání pracovního místa

- a) ano
- b) ne

17. Jste spokojeni s úrovní vzdělání, jakou jste dosáhli

- a) ano
- b) ne

18. Po zkušenostech, které v životě máte, myslíte si, že jste měli studovat a snažit se dosáhnout vyššího vzdělání

- a) ano
- b) ne

19. Jaká byla kvalita školství v době Vašeho studia

- a) velmi dobrá
- b) spíše dobrá
- c) spíše špatná
- e) velmi špatná

20. Z vlastní zkušenosti zhodnoťte, na který vyučovací předmět by měly být ve škole kladeny větší nároky (který předmět člověk nejvíce potřebuje v profesním životě)

Očísly je od č.1 - jako nejdůležitější

a) matematika	
b) informatika	
c) český jazyk	
d) cizí jazyky	
e) biologie	
f) chemie	
g) fyzika	
ch) občanská nauka (základy společenských věd)	
i) tělesná výchova	

Anonymní dotazník

Otázky pro respondenty od 65 let

(Legenda: odpovědi označte zakroužkováním, je možné zvolit jednu i více odpovědí)

1. Vaše nejvyšší dosažené vzdělání

- a) základní
- b) odborné učiliště s maturitou
- c) odborné učiliště bez maturity
- d) středoškolské
- e) vysokoškolské

2. Jaké je nejvyšší dosažené vzdělání Vašeho otce

- a) základní
- b) odborné učiliště s maturitou
- c) odborné učiliště bez maturity
- d) středoškolské
- e) vysokoškolské
- f) vyšší odborné

3. Jaké je nejvyšší dosažené vzdělání Vaší matky

- a) základní
- b) odborné učiliště s maturitou
- c) odborné učiliště bez maturity
- d) středoškolské
- e) vysokoškolské
- f) vyšší odborné

4. Jak moc je podle Vás vzdělání v životě důležité

- a) vzdělání je velice důležité, závisí na něm budoucnost každého člověka
- b) vzdělání je důležité, ale není mojí životní prioritou
- c) vzdělání není vůbec důležité

5. Jaký má podle Vás vzdělání v životě smysl

- a) zajistí mi lepší práci
- b) je zárukou lepšího finančního ohodnocení v zaměstnání
- c) stoupne moje hodnota v očích okolní veřejnosti
- d) pocit vlastního uspokojení
- e) vzdělání nemá žádný smysl

6. Znamená pro Vás vyšší vzdělání lepší uplatnění na trhu práce

- a) ano
- b) ne

7. Rovná se podle Vás vyšší vzdělání vyššímu finančnímu ohodnocení

- a) ano
- b) ne

8. Myslíte si, že má Vaše dosažené vzdělání vliv na to, jak Vás lidé vnímají

- a) ano
- b) ne

9. Jaká je podle Vás kvalita dnešního školství

- a) velmi dobrá
- b) spíše dobrá
- c) spíše špatná
- d) velmi špatná

10. Vyberte z těchto zaměstnání ty, které považujete za nejlukrativnější

Očíslujte je od čísla 1 - nejlukrativnější

a) lékař	
b) učitel	
c) manažer	
d) politik	
e) zedník	
f) prodavač	
g) číšník	
h) instalatér	
ch) úředník	
i) profesionální sportovec	

11. Vyberte z těchto životních hodnot ty, které považujete za nejdůležitější
Očíslujte je od čísla 1 - nejdůležitější

a) víra	
b) spokojená rodina	
c) vzdělání	
d) peníze	
e) zdraví	
f) láska	
g) poctivost	
h) práce	
ch) přátelství	
i) slušnost	

12. Pokud máte děti, jakou školu studovali-studují

1. dítě
2. dítě
3. dítě
4. dítě
5. dítě

13. Jaká byla kvalita školství v době Vašeho studia

- a) velmi dobrá
- b) spíše dobrá
- c) spíše špatná
- e) velmi špatná

14. Myslíte si, že dnešní studenti mají ke studiu lepší podmínky, než jste měli Vy

- a) ano
- b) ne

15. Myslíte si, že jsou na dnešní studenty kladeny vyšší nároky, než byly kladeny na Vás v době Vašeho studia

- a) ano
- b) ne

16. Myslíte si, že dnešní vzdělání s maturitou má stejnou hodnotu, jako mělo v době Vašeho studia

- a) ano
- b) ne

17. Jste spokojeni s úrovní vzdělání, jakou jste dosáhli

- a) ano
- b) ne

18. Stalo se Vám někdy, že bylo Vaše vzdělání považováno za nedostačující, limitovalo Vás např. při hledání pracovního místa

- a) ano
- b) ne

19. Po zkušenostech, které v životě máte, myslíte si, že jste měli studovat a snažit se dosáhnout vyššího vzdělání.

- a) ano
- b) ne